

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hátra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hátra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSÉK:
6-havoson postai sor egyeztet 20 ft.
minden következőnél 15 ft-er.

Nyitászó ára 40 ft-er.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 102.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, április 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Tolsztoj és a nemzetiségek.
- Az elnökök munkában.
- Takarodó.
- Aradmegye közigazgatása.
- Felekezeti harc.
- Szerpölette (mádó).
- Felmentett apagyilkos.
- A részeg ember szerencséje.
- A nap furcsaságai.
- Öngyilkos kereskedő.
- Asszonyi szemmel.
- Tarkaságok.
- Tárca: Szemet — szemért.

Tolsztoj és a nemzetiségek.

Arad, április 7.

Jasznája Polyána grófjának aggságát a kellemetlenségek redői kezdik gyötörni. Tolsztoj, a regényíró a politikusok haragjának célzó táblája. Hagyján ehhez, hogy Pobjedenoszcev, a szent színódus feje a felekezetéből kiátkoztatta. Most, alig hogy rendbe hozták a tekintélyén és írói jó híren ejtett foltot, amelyet az osztrák parlamentben Bielohlavek köpött rá, bárgyúnak és ügyefogyottnak nevezvén őt, — a magyar parlamentben is hasonló baleset érheti. Tolsztojt abba a hirbe keverték, hogy magyarellenes összeesküvésben vesz részt s e hir hatása alatt könnyen megeshetik, hogy a koalíció valamelyik tagja (biztos lévén arról, hogy Tolsztoj egyetlen félhivatalos könyomatósának se munkatársa) legalább is vén számárnak fogja

bélyegezni a Feltámadás szerzőjét. S kérdéses, hogy Rakovszky, aki ujában nem rokonszenvezik a nemzetiségekkel, (különösen, amióta a felvidéken a néppárt nem igen tud a tótokkal paktumrajutni) fogja e oly lojális védelembe venni Tolsztoj írói jó hírét, mint ahogy azt Weisskirchner tegnap az osztrák parlamentben tette?

Tolsztoj neve kapcsolatba jutott egy prágai titokzatos nagygyűléssel, ahol oroszok, csehek, továbbá magyarországi románok, horvátok jöttek össze, hogy megvitassák a magyarországi ügyeket és haditervet szöjjenek a magyarok ellen. Tolsztoj, írják, egy nagy nemzetközi bank céljaira, amely Prágában székeine és amely a nagy szláv eszmét szolgálná, tizezer rubelt irt alá s megígérte levelében, hogy barátokat fog keresni a szláv egységnek a nagy európai lapoknál. Próbáljuk ezt az ujságot egészen komolyan venni s aszerint foglalkozzunk vele.

Hát a Tolsztoj rubeleitől nem félünk. Azokis csak olyan rubelek, mint a más rubelei. S ha az a sok „guruló rubel“, a melyről tiz tizenöt éve beszéltek a nemzetiségi politikában, nem tudta a nagy szláv egységet közelebb hozni, akkor nem tesz meg ezt a Tolsztoji se, ha tizezrével jönnek is Magyarország ellen. Különösen nem félünk, ha ezek a rubelek egy bank részvénytőkéjébe olvadnak be. A bankok tőkéi nagyon önző természetűek, mindezek fölött és mindenek előtt az a céljuk, hogy szaporodjanak és hogy oszta-

lékot hajtsanak. A nemzetiségi célokat csak másodsorban hajlandók istápolni. Elismerjük a nemzetiségi bankok jelentőségét, de még egyetlen olyat sem láttunk, amelynek részvényesei az osztalékról, igazgatói a tantiémről lemondottak volna a nemzetiségi ügy javára. Ausztriában eddig is több nemzetiségi bank van; de annyira egy se vitte a magyar gyűlöletet, hogy a jó üzlet kedvéért a magyar pénzügyekkel az összeköttetést ne kereste volna. Például a *Zivnoskuska banka*, meg az *Ustrédni bank sporielen*. S egygyel több, vagy kevesebb, csak a konkurrenciának számít, nem a nemzetiségi ügynek.

Már a betűtől jobban félünk. S hajlandók vagyunk elhinni, hogy európai sajtó-konnexióit (amelyek tagadhatatlanul értékesek) érvényesíteni fogja a nemzetiségi ügy javára, — csak azért, hogy ebből egy igazságot szűrjünk le.

Bizony, ugylátszik, mintha a világirodalomban a nagy tollak maffiája szegeződött volna Magyarország ellen. Björnson után Tolsztoj. Holnap talán France Anatol magyar-ellenes regényt fog írni; vele egy időben Rudyard Kipling ódát ír Hodzsa Milán dicsőítésére; d'Annunzio talán már gyurja is az anyagot az aradi román klub betiltásáról szóló drámához — és így tovább. S mindezek mellett a magyarnak a külföldön nincs más barátja, mint Raoul Chélard, a budapesti lapok párisi levelezője, meg Shrubsole, a derék angol, aki három év óta egyre küldi hozzánk a gyá-

Szemet — szemért.

Számtalanszor szó esett már arról a makacs és kitartó küzdeletről, amely Párisban a két nembeli színházi közönségnek köreiben dúl, még pedig a női kalapok miatt. A párisi asszonyok, Isten tudja miért, valami titkos gyönyörűséget tartálnak abban, hogy minél na gyobb, minél lehetetlenebb kalappal jelenjenek meg a nézőtérén. Noének párkájára emléksztetnek ezek a kalapok, azal a különbséggel, hogy nemcsak az állatvilág egyes típusai vannak képviselve rajta, hanem ezenkívül a növényvilág is. Az ilyen kalap természetesen nagy gyönyörűséget szerezhetne női természetűeknek, de tudjuk, nem Linnéből és Brehmekből kerül ki a színházi publikum, hanem fürgébb és könnyelműbb emberekből, akiket a női kalapok csodáinál jobban érdekol az, ami a színpadon történik. És joggal, mert egy eleven primadonna csakugyan kedvesebb látvány, mint egy kitömött papagály. A férfiközönség, amely elől teljesen eltakarja a színpadot egy egy előtte terpeszkedő női kalap, régóta zugódozott, de a nők nem törődtek ezzel a tiltakozással. Egyes színházak igazgatói intézkedtek ugyan, hogy hölgyek csak kalaptalanul jelenhessenek meg ezentúl a nézőtérén, a legtöbb magán-színházban azonban maradt minden a régiben, változás csak annyian történt, hogy a hölgyek még terjedelmesebb kalapban jelentek meg és a férfiak még jobban indigálódtak. Hasztalan, perze.

Ezeket az előzményeket el kellett mondani,

mert megértetük az alábbi történetet, amely szombaton játszódott le — mint Párisból írják — az ottani Czalet-színházban. Este, előadás előtt, a földszint harmadik sorában megjelent két ur és türelmesen várt, míg felgördült a függőly. Némi szelíd öröm ült a két urnak szívében és ha magyarázatra szorul ez az öröm: a magyarázat az, hogy az előtűk levő két szék üres volt, nem következett be, amitől rettegtek, hogy netalán nagykalapos nők ülnek majd előttük. Alig kezdődött meg azonban az előadás, gyászra fordult az örömaük. Megjelent két högy. A hölgyek jelentéktelenek voltak, de a kalapjuk!... A kalapjuk: két monstrum, amelynek — mint mondanál szokás — még a fele sem volna tréfa. Természetesen a két högy a két ur elé ült és azonnal azok a színpadból nem lát-tak körömfeketényt sem.

A két ur egy és más szerényebb megjágy-zést kockáztatott meg, de a hölgyek ügyet se vetettek azokra. Erre az egyik ur megkérte őket, vonják le a kalapjukat. Trója nem állt olyan keményen ellet az ostromló görögögnök, mint ez a két nő az esdeklő férfinak. A francia udvariasságra hivatkoztak, meg arra, hogy ha levennék a kalapjukat, tulajgosan összebör-zelődnének. És így tovább. A két ur látta, hogy ezentul nem fog látni semmit és elhatározták, hogy ha őt már nem látják, de legalább megmutatják!... Elhagyták a nézőteret. És itt most megint egy kis közbesső magyarázatra van szükség. Párisban, a vásárcsarnokban hatalmas er-ji férfiak vannak alkalmazva, az a dolguk, hogy a szekerekről és vasuti kocsikból

kirakják az élelmiszereket. Ezeket az embereket les fortsnak — az erőseknek — nevezik, mert bivalyerejűek és zsákot, sulyt ugy emelnek, mint egy postai házlur a hámbért. Szóval a legnagyobb könnyelműséggel. Ezeknek az embereknél különös felszerelése van: hosszú, kék ingforma munkászubbonyt viselnek, nagy kam-bós botot, amivel sulyokat emelnek, azonkívül pedig órlási karimájú kalapot, amelyeknek az átmérője legalább egy méter. Olyanok ezek a kalapok, mint a teii hold, csak hogy piszkosab-bak és zsirosabbak. Amikor már most a szin-házban az első felvonás véget ért, a felvonás közben megjelent négy ilyen „erős“, nagy ka-lappal a fején és helyet foglalt az első padsor-ban, a két nő előtt. A többit aztán ki lehet találni: az erősek nem vették le kalapjukat, a négy széles, nagy kalap pedig játszi könnyű-séggel győzte le a két nőnek kalapját. A két hölgy tiltakozott a négy kalap ellen, de a négy kalap kitartott makacsul, az egész közönség kacagott, a két hölgy méltatlankodott, vesze-kedés támadt, sőt botrány, sőt rendőri beavat-kozás és végül kivették ugy a két hölgyet, mint a négy erőset és a két urat, akik a négy nagykalapos férfi felfogadták. A rendőrségen eszimult minden, de mire a darab negyedik felvonásához vissza került a társaság, addigra — és ez a fontos — a nézőtér valamennyi hölgye földetlen fővel ült a helyén, minden kalap leke-rült, a nagyok is, a nagyobbak is és a legna-gyobbak.

rakat, de azok még mindig nem érkeznek meg.

A dolog ennyire nem fajul, — de az bizonyos, hogy Magyarország a külföldi közvélemény meghódítása dolgában nem tud a nemzetiségekkel versenyezni. Igen egyszerű oka van ennek. A nemzetiségek ügyükhöz az írókat hívják segítségül. Nálunk meg a politikusok vonulnak fel ellenük a külföld elé. Nemrég egy francia nyelvű, meglehetősen szende folyóirat jelent meg, kétségen kívül a külföld tájékoztatására. Ennek hasábjain nem kisebb emberek nyilatkoztak a magyar politikai kérdésekről, mint Wekerle és Apponyi. Szép volt tőlük. De a külföldi, ha ezeket a francia cikkelyeket elolvassa, vajjon elfogulatlanok fogja-e tartani a két minisztert, amikor a saját politikájukról van szó. S nem fog-e inkább a nagy íróknak hinni, akik, amellet, hogy érdekelteknek nem látszanak, az írás eszközeit is jobban bírják, mint a miniszterek?

S itt van valami, amit érdemes szóvá tenni. Másutt az író nemcsak mesterember, a hivatásának részese, de a nemzeti életnek, a politikának elismert és vezető szerepre jelölt munkása. Mind nem, de a java igen. Nálunk erről szó se lehet. Az író talán kap egy borra való mandátumot, de a politikai hivatást elveszik előle az analfabéták. S ha az író nem kapja a szerepet, maga nem keresi. Pedig Björnsonnal jobban meg tudna küzdeni például Herczeg Ferenc, mint a magyar kormány sajtóirodájából kiadott és drága pénzen elhelyezett kommunikék; s még ha Tolsztojról lenne szó, azzal is inkább fölvehetnék a birkózást a magyar írók, ha kisebbek, mint Tolsztoj, — mint a politikusok, akik ebben az irástudásban műkedvelők. De hát nálunk, ha Tolsztojunk is lenne, többet számítana nála egy csöpp patikus, ha véletlenül képviselő tudott lenni.

A Tolsztojról szóló híreket azonban nem tudjuk komolyan venni. Egyik regényhőse, Jermolov tábornok azt mondja a Háború- és Békében: „Meggérem a cárt, hogy németté léptessen elő.” Akkor ugyanis a német eredetű tiszteket kedvelte Alekszandrovics Alekszander cár. Nem hisszük, hogy Tolsztoj, miután az orosz földnek világot besugárzó dicsőséget szerzett, most azt kérné, hogy tiszteletbeli tóttá, vagy csehé léptessék elő. Az ilyen rémhíreknek pedig az a kára van, hogy elárulják ami ijedelmünket. Az pedig a gyöngeségünk fele volna.

Szappanos nem mond le. *Budapesti tudósítónk* jelenti: Szappanos István, a balpárt elnökének kerületében Kecskeméten vasárnap népgyűlés volt, amelyen bizalmat szavaztak Kossuthnak és a kormánynak, képviselőjük jelenlegi politikája ellen pedig a választók bizalmatlanságuknak adtak kifejezést. Ennek következtében több lap azt írta, hogy Szappanos le fog mondani mandátumáról és új választásnak veti alá magát. Szappanos e híresztelést most megcáfolja és kijelenti, hogy esze ágában sincs lemondani, mert a vasárnapi népgyűlést nem tekinti a választóközönség megnyilatkozásának, a gyűlésen csak darabont párti alakok és pénzen felfogadott kétes existenciák vettek részt.

Az elnökök munkában.

A képviselőház ülése.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Budapest, április 7.

A kormány tagjai itt vannak az ülésen, de az még ezzel sem lesz érdekesebb. *Rakovszky* István elnököl s ezen a címen lehet még kellemetlenege, bár senkinek sincs kedve hozzá. De a néppárti alelnök a legunalmasabb vizeteket is fel bírja borzolni. Olyan elnöklést rendezett, amilyent eddig csak a horvátokkal szemben engedett meg magának.

A képviselőház mai ülésének különben az a legfontosabb része, hogy megszavazták a házszabályrevízió második szakaszát. Ez úgy volt lehetséges, hogy a balpárti pártumot kötött a kormánnyal.

(Az első fenyegetés.)

Vlád Aurél szól elsőnek a házszabályrevízió második szakaszához. Veszdelmesnek tartja, hogy az elnök szuverén jogokat gyakorol. Ezek nem ruházhatók át semmiképpen sem az alelnökre. A tizenhat óras ülésekről szól s ezen a címen a gyorsírók és a gépirórok szaporítását kívánja.

Elnök: Ez az általános vita keretébe tartozik. *Ha így folytatja, megvonom a szót.*

Vlád Aurél: Folytatja beszédét.

Elnök: Tassék hangosabban beszélni!

Vlád Aurél: A Szmrecsányi-féle módosításokat kritizálja.

Elnök: Erről már egyszer beszélt. Ne tessék azt a rossz horvát szokást felvenni, hogy folyton visszatér a tárgyra.

Felkiáltások: Lopja az időt!

Vlád Aurél: Tiltakozik a gyanúsítás ellen, hogy az időt lopja. Befejezi beszédét és kéri az elnököt, rendelje el indítványainak kinyomatását.

A Ház nem teljesíti a kérést.

(A pártoskodó elnök.)

Hoffmann Ottó: A balpárt tegnapi elérése azt a célt, hogy a Nagy Emil-féle indítvány keretéből kikapcsolják a katonai kérdéseket. (Helyeslés) Ha ellenzéki küzdelemünk továbbra is ilyen sikeres lesz, szívesen viseljük el ezért a támadásokat.

Elnök: Figyelmeztel, hogy maradjon a tárgynál.

Hoffmann Ottó: Az elnöki hatalom kiszélesítése a kisebbség ellen irányul.

Elnök: Ez az általános vitához tartozik.

Hoffmann Ottó: Sok itt a veszedelem.

Farkasházy Zsigmond: Ugy van! Az elnök a többségi érdekeket védi és pártolja.

Elnök: Nem értem ezt a közbeszólást.

Farkasházy Zsigmond: Megismétli.

Elnök: A képviselő urat rendreutasítom, mert az elnökséget részrehajlással vádolta.

Farkasházy Zsigmond: Nem a mostani elnökségről van szó.

Molnár Jenő: De igenis, erről van itt szó!

Elnök: Molnár Jenő képviselő urnak nincs joga beszélni a dologba. Semmi köze hozzá.

Hoffmann Ottó: Módosításainak kinyomatását kéri.

A Ház nem teljesíti a kívánságot.

Molnár Jenő: A házszabályokhoz kér szót. Az elnök azzal támadt rá, hogy semmi köze a Farkasházy közbeszólásához. Ez ellen tiltakozik.

Elnök: A képviselő urtól megvonom a szót. (Nagy zaj)

Farkasházy Zsigmond: Félreértett szavait igazítja helyre. Ő nem akarta a mostani elnökséget bántani.

(Tilos a közbeszólás.)

Molnár Jenő: Szépen vagyunk! Közbeszólni sem szabad!

Justh Gyula: Nem is szabad! Tiltják a házszabályok!

Molnár Jenő: Nem tiltják! Ez új divat.

Elnök: Igenis tiltják. A közbeszólásokból erednek az incidensek.

Farkasházy Zsigmond: Ha tilos volna a közbeszólás, akkor az ő mostani felszólalását

sem mondhatta volna el. De közbeszólni szabad, csak a közbeszólásokkal a szónokot zavaró tilos.

Elnök: Szívesen fogadja Farkasházy magyarázatát. Neki az volt a felfogása, hogy a közbeszólás a mostani elnökség ellen irányul. Ezért utasította rendre.

Molnár Jenő: Hát én velem mi lesz elnök ur? (Hosszan tartó viharos derűtség, éljenzés és taps.)

Elnök: A képviselő ur tőrje a szerencsétlenségét. (Derűtség.)

(Gyorsan, gyorsan.)

Petrovics István: Sorban terjeszti be indítványait és azokat sorban felolvassa.

Elnök: (A hatodik indítvány felolvasásánál.) A házszabályok tiltják, hogy a képviselő ur felolvassa a beszédét. Ha így folytatja, megvonom a szót. Ezt a tendenciát én jól érzem.

Petrovics István: Én indítványomat olvazom fel.

Elnök: Megvonja tőle a szót. (Nagy zaj.)

Maniu Gyula (felugrik): A házszabályokhoz kérek szót.

Elnök: A szó Ivánka Milánt illeti.

Ivánka Milán: Folytonos elnöki figyelmeztetés közben beszél s végre az elnök megvonja tőle a szót.

Maniu Gyula: Tiltakozik az ellen, hogy az elnök Petrovics-tól megvonja a szót.

Felkiáltások: Éljen a guillotín!

Maniu Gyula: Arra meg nem volt eset, hogy valakiől azért vonják meg a szót, mert indítványokat olvasott.

Hodza Milán: A házszabályokhoz szól. Itt a szabadság szabadság kerülvén van...

Elnök: Ezért a durva sértésért rendreutasítom s megvonom a szót. (Oriasí zaj.) Kíván valaki még szólni? Nem, akkor a vitát bezárom.

A fölháborodás moraja halítható a balpártiak között.

(Justh is erőlyeskedik.)

Szünet után az elnöklést Justh Gyula veszi át és megállapítást kéri, kiket lesz meg a zárszó joga és kik beszélhetnek a Ház engedelmével.

A Ház senkinek sem adja meg az engedélyt a szólásra és így csak azok beszélhetnek, akiknek indítványuk alapján a zárszóhoz kétségtelen joguk van.

Nagy György a zárszó jogán szól és a katonai kérdéseket fejtegeti. Kijelenti, hogy a balpárt diadala, hogy a katonai kérdéseket a revízió érvénye alól kikapcsolják.

Elnök figyelmezteti Nagy Györgyöt, hogy a katonai kérdésekről a harmadik pontban lesz szó.

Nagy György tovább beszél a katonai kérdésekről, mire az elnök újból figyelmezteti, hogy térjen a tárgytól, majd pedig megvonja tőle a szót.

Ezután Mezőfi Vilmos beszél a zárszó jogán határozati javaslata mellett, kérve annak elfogadását.

Farkasházy Zsigmond a házszabályokhoz kér szót és hibáztatja, hogy az elnök megvonja a szót Nagy Györgyötől, aki pedig egyáltalában nem tért el a tárgytól. Fejtegeti, hogy manap egy ülésen több szómegvonás történt, mint azelőtt tíz éven át.

Elnök: A képviselő ur tullepi a házszabályok adta jogkört. A szót megvonom.

Ezután még több zárszóeséd következett volna, de a zárszóesédok közül csak Farkasházy Zsigmond volt jelen, aki beszédében határozati javaslatának elfogadását kéri, azután átter a katonai kérdésekre.

Elnök figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál, mire Farkasházy röviden befejezte beszédét.

Elnök: A tanácskozást berekesztem. Szmrecsányi György visszavonja a vita során benyújtott javaslatát, de Nagy György azt magáéva teszi.

Következett a szavazás a revíziós javaslat második szakasza felett.

Elnök megteszi propositióját a kérdés feltevésére néve.

Farkasházy Zsigmond a kérdés feltevéséhez szól és módosítást ajánl.

A Ház az elnök propositióját fogadja el, mire nagy zaj közben megkezdődik a szavazás.

(Csak fioman!)

Ezalatt Markos Gyula és Nagy György hevesen összeveszték. Markos így kiált Nagy György felé:

— Talán te vagy a nemzet?

Nagy György ezt vágja vissza:

— Hogy beszélhet ez a szenny-lapszerkesztő!

Lengyel Zoltán is segít neki:

Kényszerzubbonyt Markosra.

A veszekedésnek az elnök végett véget, aki esendré inti a rajongókat.

Nagy György kéri a határozatképesség megállapítását.

Elnök utasítása alapján a jegyzők össze számlálják a jelenlevőket: és kiténik, hogy az ülésen száztizenhat képviselő van jelen.

A balpárt az összeszámlálás eredményének kihirdetését nagy zajjal fogad a, mire Csizmazia Endre jegyző, aki az összeszámlálásban segédkezett, erre a balpártiak padjai felé megy és ezt kiáltja Farkasházy Zsigmond felé:

— Nem tűröm, hogy gyanúsítsanak. *Aki kételkedik, azt pofon vágom.*

Farkasházy tiltakozva jelentette ki, hogy ő nem gyanúsított senkit.

A Ház ezután megszavazta a Nagy Emil féle javaslat második pontját Mérey Lajos szövegzése szerint, az összes beadott határozati javaslatokat pedig elvetette, mire az ülés véget ért.

Takarodó.

A balpárt leszerelt.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, április 7.

A házszabályrevízió második szakasza is keresztül ment a parlamenti retortán és valószínű, hogy még e héten befejezést nyer a harmadik pont tárgyalása is. A kormány hír szerint paktumot kötött a balpárttal és így a javaslat sorsa biztosítva van.

Ma ülésezett a nemzeti bank temetkezési vállalatának fiókja: a bankbizottság albizottsága. Felolvasták a meghívandó szakértők névsorát és azután *re bene gesta* már végeztek is, úgy a napirenddel, mint az önálló magyar bankkal. Szomorú világot vet a koalíció taktikájára az a köntörfalazás, amit a bankkérdésben művelnek és az a habozás, amelylyel ezt a fontos, a nemzet életébe vágó ügyet kezelik. Ebben a kérdésben az egész magyar közvéleménnyel kerül szembe a kormány, de újabb kemény dió lesz a horvátok heves ellenállása, amely csak nagy engedmények árán lesz leküzdhető.

Távirati értesüléseink a következők:

Leszerelni, szerelni...

A mai nap eseményét a nemzetiségi párt érthetetlen magatartása szolgáltatta. Az ülés folyamán ugyanis Hodzsa Milán is felszólalt, de alig beszélt néhány pillanatig, az elnök megvonta tőle a szót. A nemzetiségi erre teljes számban felemelkedtek, eltávoztak az ülésteremből és a Házból is. Hodzsa néhány szóban a nemzetiségi párt tiltakozó nyilatkozatát akarta kifejezésre juttatni, de ebben az elnök megakadályozta. A szavazásnál egyetlen nemzetiségi képviselő sem volt már jelen. Politikai körökben ez az eljárás nagy feltűnést kelt és igen sokféle kombinációt fűznek a nemzetiségi viselkedéséhez.

Meglepetést keltett ezenkívül a balpártnak ma tanúsított furcsa magatartása

is. A balpártiak az elnök hallatlan erőszakoskodásai ellen ma nem szólaltak fel és általában azt a benyomást keltették, hogy a kormánnyal szemben *leszerelnek*. Más napokon Rakovszky hasonló önkénykedését órák hosszat bíralták a balpárti képviselők, ma azonban csak Farkasházy szólalt fel meglehetősen mérsékelt hangon az ellen, hogy az elnök Nagy Györgytől joggal vonta meg a szót.

A balpárt leszerelésének magyarázata az, hogy *tegnap megállapodtak Andrássy belügyminiszterrel a katonai kérdéseknek a házszabályrevízióból leendő kikapcsolására nézve*. A belügyminiszter hajlandónak mutatkozott ezt elfogadni, ha a balpárt nem folytatja az obstrukciót.

Az ülés folyamán és szünet közben a balpárt tagjait többen aposztrofálták, oly irányban, hogy ha ilyen megegyezés létesült, egy tisztességes ellenkezi pártnak nem volna szabad tűrni, hogy az elnök a felszólalókkal szemben valóságos terrorizmust fejtessen ki. A balpártiak azonban nem reflektálnak az ilyen megjegyzésekre.

Holnap kezdődik a harmadik pont tárgyalása, amelynek során *Kmety* Károly be fogja nyújtani ismert módosítását a katonai és a közös ügyeknek a házszabályrevízió hatálya alól leendő kivételére vonatkozólag. Valószínű, hogy a javaslat harmadik szakasza és vele együtt az egész házszabályrevízió, még a hét folyamán tehető alá kerül, amely esetben a kormány hosszabb szünetet helyezett kilátásba a nehéz munkában kifáradt honatyáknak.

A balpárt ma este értekezletet tartott, amelyen a jelenvoltak méltatlankodásuknak adtak kifejezést a Ház elnökeinek önkényes eljárása miatt. Elhatározták, hogy a párt továbbra is teljesíti kötelességét és *folytatja a küzdelmet*. Ezzel szemben a *nemzetiségi párt* ma esti értekezletén elhatározta, hogy a házszabályrevízió vitájában a párt tagjai nem vesznek részt.

A horvátok nem békülnek.

Supiló Ferenc horvát képviselő Bécsben időzik, hogy a Reichsrat horvát tagjaival a horvát helyzet felől tanácskozzék. Ez alkalomból a bécsi *Zeit* munkatársa előtt nyilatkozott a koalíció béke-művének volt apostola s a következőket mondotta:

A horvát-szerb koalíció tudtával és megbízásából jöttem Bécsbe s az itteni tárgyalásokról Zágrábban jelentést teszek. Csak ezután fogunk a további eljárásnál követendő taktika felől határozni. A horvát koalíció kiméletlenül folytatja a harcot a magyar és a horvát kormány ellen mindaddig, míg összes követelményeinket nem teljesítik. A két ország közti közjogi viszony alapos revízióját követeljük már csak azért is, mert a házszabályrevízió elfogadása által mi horvátok a magyar parlamentben el vagyunk nemítva. Nincs módunk, hogy ideális érdekeinkért sikra szálljunk.

Horvátországban a viszonyok most tűrhetetlenek. A kormány az elképzelhető legrosszabb anyagból van összetákolva. Nincs talaja sem a népben, sem a hivatalnok karnál. Deunciálásból él. Azt sugja fel Budapestre, hogy forradalmárok és összeesküvők vagyunk, hogy ezáltal fent nélkülözhetetlenségét bizonyítsa be.

Csak ismételnem azt, amit már egyszer mondtam: *Bach abszolútizmusa Magyarországhoz fűzött bennünket, a jelenlegi*

magyar önkénykedés Ausztria karjaiba kergetet. Tudom, hogy ezt a kijelentésemet Magyarországon hazaárulásnak fogják minősíteni. De nem szabad csodálkozni azon, ha a kétségbeesésbe kergetve, ilyen hangok is hallatszanak. A mi harcunk védelmi harc. *Nem tehetünk róla, ha a régi szabadelvű párti horvát politika magasan fölötte áll a magyar koalíció politikája fölött.*

Küzdöttem és bizonyos mértékig ma is küzdök a horvát és magyar nemzetközi békéért s ezért még népszerűségemet is kockára tettem, de mindenekelőtt horvát vagyok s ahol a nemzet érdekeiről van szó, ott vége van a szerelemnek.

A bankszakértők.

A bankbizottság albizottsága ma délután *Balthyány* Tivadar gróf elnöklésével a miniszterelnöki társalgóban tanácskozásra ült össze, amelyen *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Kossuth* Ferenc kereskedelmiügyi miniszter és *Popovics* Sándor pénzügyi államtitkár is jelen volt. *Balthyány* elnök és *Holló* Lajos előadó bemutatta azon szakértők névsorát, akiket az albizottság meghívandóknak és meghallgatandóknak jelölt ki. A bizottság először *Szell* Kálmánt kívánta meghallgatni, ő azonban kijelentette, hogy mint szakértő nem kíván a tárgyalásokon részt venni, mert tagsági jogával teljes mértékben élni akar. Az értekezlet abban állapodott meg, hogy szakértőül *Lánczy* Leót, *Kornfeld* Zsigmondot, *Barta* Arnoldot, *Desseoffy* Aurél grófot és még néhány kiváló pénzügyi szaktekintélyt fog meghívni. Egyidejűleg megszövegezték a meghívó leveket, mire az értekezlet véget ért.

A dícserezők.

A kereskedelemügyi minisztérium tisztikara ma este bankettet adott *Kossuth* Ferenc és *Saterényi* József államtitkár tiszteletére királyi kitüntetésük alkalmából.

Kossuth hűséges államtitkárja, *Saterényi* köszöntötte fel, mire *Kossuth* hosszabb, politikai jellegű beszédet tartott, amelyben erősen feldicsérte a függetlenségi pártot. Ez a párt, ugymond, teljes mértékben átírta hivatását és mindenben megfelel hazafiúi kötelességének. A nemzet bebizonyította, hogy bíz a koalícióban, a király pedig a kitüntetésekkel elismerte, hogy ő, a függetlenségi miniszter, hűségesen és jól dolgozott.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után *Szalay* Péter államtitkár üdvözölte *Saterényi*-t, aki melegen szavakban mondott köszönetet a tisztviselők szeretetének megnyilvánulásáért. Igérte, hogy továbbra is megmarad azon az úton, amelyen eddig halad.

Kossuth maga sem vette észre, mennyire igazat mondott, amikor kiemelte, hogy ő jól és hűségesen működött, csak azt felejtette el hozzátenni, hogy — az osztrák érdekek szempontjából.

MULATSÁGOK.

(=) Nyomdászok mulatsága. A templomban még a nagybőji predikációkat halgatják a jámbor hívők. Az utcákon pajkos napsugárban sütkéreznek az emberek. A hivatalos tavasz már régen beköszöntött és természetesen, hogy a tavaszi mulatságok szezonja is megérkezett. A hosszú farangra következő rövid bőji pihenőt arra használja fel a mulató vagyó fiatalság, hogy a tavaszi mulatságok rendszeres munkálatait bevégezzék. A tavaszi mulatságok első feckéje az aradi beütésedők husvéli táncvilgama lesz. A tavaszi mulatságok sorát az

Aradi Nyomdász Szakegyesület nyitja meg. Husvét vasárnapján rendezi ez évi első tavaszi táncestélyét a városligeti vendéglő összes helyi ségelben, részben saját könyvtáralapja, részben pedig a mulatságban közreműködő *Gutenberg dalkör* zász. alapja javára. A mulatság este fél 9 órakor kezdődik. A belépőjegyek — amelyek családok részére 2 korona 40 fillérbe, személyek részére 1 korona 20 fillérbe kerülnek — minden aradi nyomdában és a rendezőség tagjainál kaphatók. A rendezőség arról is gondoskodott, hogy a közönség a táncszünetek alatt a unja magát. Szünet alatt a Gutenberg dalárda, *Zinner Viktor* nagy vezetésével énekeini fog.

Arad megye közigazgatása.

Adó és iskolai ügyek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 7.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt kilenc órakor *Károlyi Gyula* gróf főispán elnöklésével ülést tartott.

A szakreferenseken kívül jelen voltak: *Zselénszki Róbert* gróf, *Vásárhelyi Dezső*, *Vásárhelyi József*, *Bánhidny Antal* báró, *Purgly László*, *Fábián László*.

(Az adók.)

Farkas Győző pénzügyigazgató jelenté, hogy a múlt hónapban az aradi állami adóhivatalhoz befolyt

egyeses adóban	35,600 korona
hadmentességi adóban	325 korona
míg a múlt év márciusában befizettek:	
egyeses adóban	52,466 koronát
hadmentességi adóban	8,090 koronát.

(Az egészségügy.)

Azután *Institóris István* dr. megyei főorvos terjesztette elő havi jelentését a vármegye közegészségi állapotáról. A jelentés szerint javulás tapasztalható az előző hónapok egészségügyi viszonyaihoz képest. A megye területén 2196 megbetegedés történt, ebből 172 halállal végződött. A fertőző betegségek közül különösen a kanyaró, hasi hagymáz és vörheny fordult elő.

(A román iskolák)

Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő jelenté, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a fakerti róm. kat. iskolának 1909. évi szeptember hó 1-re állami kezelésbe való átvételét elrendelte. Március hó folyamán több község népiskoláit vizsgálta meg és az egyes iskoláknál észlelt hiányok orvoslása iránt külön-külön előterjesztéseket élt.

Ugyancsak a kir. tanfelügyelő előterjesztésére elhatározta a közigazgatási bizottság, hogy előterjesztést tesz a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy az egyes községek iskolai alapvagyonát képező azon ingatlanokat, melyek vagy kovács, vagy semmi jövedelmet nem nyújtanak, az állami erdőhivatal közbefjöttével *erdősítsék*.

Edelspacher Simándon jelenleg három és félszáz gyermek helyiség hiányában nem jár iskolába. A bizottság a kir. tanfelügyelő előterjesztésére felirt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy *Simándon* községi iskola létesítését rendelje el, miután a község már több ízben kereken megtagadta az ott uralkodó túrhegyi népoktatási állapotok rendezését.

Örömmel vette tudomásul a bizottság a miniszter ama rendelkezését, hogy az összes gör. kel. és gör. kat. tehát román tannyelvű iskolákban az eddigi román nyelvű rendtartási naplók helyett *csak magyar nyelven megszövegezett és magyar nyelven kitöltendő rendtartási naplók használandók*, miként azt az 1907. évi XXVII. t. c. 33. §-a kötelezőleg előírja.

A közigazgatási bizottság visszautasította a kladoval gör. kel. hitközség államsegély engedélyezése iránt benyújtott kérvényét, mert a hitközség nem igazolta, hogy az iskola az 1907. évi XXVII. törvények 15. és 20. §§-ában foglalt feltételeknek megfelel.

Az 1907. évi XXVII. törvények 4. §-a évi 200 korona személyi pótlékot helyes kiutalásba

a népoktatás terén kiváló érdemeket szerzett népiszítók számára. E személyi pótlék megadásáért a vármegyéből 13 tanító pályázott. Kétő kérvénye már a bizottság részéről lett visszautasítva, mert az Utasításban körülírt feltételeknek nem felel meg. A többi 11 pályázó közül első helyen a kir. tanfelügyelő javaslatba hozta *Hermann Gyula* galsai róm. kat. 34 év óta működő tanítót, második helyen *Vargha Károly* szemiaci községi tanítót, ki már 37 éve működik és harmadik helyen *Niedermayer Geillert* róm. kat. tanítót, ki már közel 80 éve szolgálja a népoktatás ügyét Pankotán.

Jelenti továbbá, hogy *Felménesen*, ahol államilag segélyezett tanító működik, valóságosan *szűllött iskolai állapotokat talált*. A közigazgatási bizottság utasítsa a kir. tanfelügyelőt, hogy az államsegély kiutalásához szükséges nyugtát aláírását függesztesse fel mindaddig, míg a mai rendetlen oktatási viszonyok körül *Felménesen* javulást nem tapasztal.

(Fegyelmi egy iskolaigazgató ellen.)

Javaslatba hozza, hogy *Szabó Béia* újszentannai polgári iskolai igazgató-tanító ellen a közigazgatási bizottság *fegyelmi eljárást rendeljen el*, mert az újszentannai tanítóknak *Szabó Béia* elleni ügyében beigazolást nyert, hogy az igazgatót a tandíjpénzek kezelése körül különféle szabálytalanságok terhelik. *Szabó* egyébként öngazolás céljából maga is kérte a fegyelmi vizsgálat megindítását, amelyet a bizottság el is rendelt és a vizsgálat megkezdésével *Faragó István* járási főszolgabíró bízta meg.

Felekezeti harc egy középiskolában.

A megsértett igazgató.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 7.

Csunya és áldatlan harc folyik most a székesfehérvári főreáliskola tanári testülete közelében *Szabó Dezső* fiatal tanár zsidóellenes cikkei miatt.

Az ellenséges indulatok egymás ellen annyira elfajultak, hogy az intézet igazgatója kénytelen volt személyesen jelentést tenni a minisztériumban, aminek azután az lett a következménye, hogy *egy tanárt állásától felfüggesztettek*. *Boromisza Jenő* tanár, aki rokonságban van *Boromisza* püspökkel, egyik tanári konferencián ugyanis, ahol szóvá tették *Szabó Dezső* tanár szereplését, élesen kikelt ellene. Azóta folytonosan sértegették egymást. *Boromisza* tanár *Kelemen Béla* igazgatót kérte, hogy konferenciát hívjon egybe ügyükben, de ezt az igazgató megtagadta.

Az igazgató szobájában, ahol több tanár is jelen volt, heves jelenet játszódott le *Kelemen* igazgató és *Boromisza* tanár között, annyira, hogy *Kelemen igazgató szolgáért csöngetett, hogy Boromisza tanárt kivezettesse*. Mire *Boromisza* tanár felhevülésében az igazgatót szemtelen kifejezésekkel illette.

Kelemen igazgató ugyanaznap délután négy tanár kíséretében Budapestre utazott s a minisztériumban *Barkóczy* báró osztálytanácsosnak jelentést tett az esetről. Ezalatt a reáliskolában egy napig szünetelt az előadás. Másnap *Boromisza* tanár is megjelent *Barkóczy* báró előtt, aki nyomban végzést adott át neki, mely szerint *szeptemberig felfüggesztették a tanítástól, illetve addig szabaddá váltak*.

Boromisza és *Szabó* tanárok között párbaj is volt. Ugyanis *Szabó Dezső* és *Boromisza Jenő* tanárok ma a város határában pisztoly-párbajt vívtak. Az ellenfelek harminc lépésnyiről löttek egymásra. Sebesülés nem történt. A felek nem békültek ki.

A főreáliskola sajnálatos eseményei városzerte élénk fölűnést keltenek, annál is inkább, mert az intézetben eddig mindig példás rend és fegyelem volt.

Szerpolett imádói.

*

Aradi emlékek

Krecsányi Saroltáról.

*

Arad, április 7.

Mikor néhány évvel ezelőtt egyik kiváló regényírónk a halállal viaskodott, *Kóbor Tamás* megírta a magyar író nekrolóját. „Amikor közülünk valaki eltávozik” — ez volt a címe azoknak a felejthetetlenül szép soroknak. Elsírta azokban a magyar költő minden szomorúságát, elpanaszolta a magyar író minden keserűségét, amelyet a korai feledés s a közönség hálátlansága okoznak.

Igy kellene megírni a magyar színészek nekrolóját is. Azokét a színészekét és színésznőket, akik fiatalágukkal, életkedvükkel, szépségükkel és minden tehetségükkel azt a háládatlan ezerszemű Cézárt szolgálták, amely elfeledte, eltemette őket, mihelyt elhagyták a színpad világát. Gyönyörködik bennük, aztán — mint a kifecsart citromot szokás — eldobja még az emléküket is.

*Krecsányi Sarolta*val, a vasárnap elhunyt nagy művésznővel szemben nem szabad Aradnak ilyen feledékenynek lenni. Aki éveken keresztül koronázatlan királynője volt az aradi színpadnak, aki esztendőnkön át szinte fanatizálta az aradi fiatalágot és parancsolója volt sok férfi-szívnek, annak emlékét nem lehet pár sorban a feledésnek átadni. Elő kell keresni Arad régi annaleseit és ki kell fényesíteni azokat a lapokat, amelyek *Krecsányi Sarolta* dicsőségéről mesélnek...

Ezernyolcszázhatvannegyben került *Krecsányi Sarolta* először Aradra. Akkoriban Aradon felváltva játszott magyar és német színtársulat. A magyar színtársulat csak tengődött, a német virágzott. Első sikere magyar színészeknek akkor volt, mikor hatvannegy nyarának végén *Follinus János* színgazgató egymásután harminc magyar opera előadást tartott Aradon. Ez még manapság is nagy dolog volna, még inkább az volt régen. Elő is készítette a talajt a magyar társulatnak, mely ez év őszén rukkolt be Aradra. *Szilágyi Béla* volt az igazgatója, tagjai között pedig ott voltak: *Vizváry Gyula*, *Együd István*, *Krecsányi Ignác*, *Komáromi Lajos* és — *Krecsányi Sarolta*.

A társulat november 12-én megkezdte működését. Eleinte küzdött a részvétlenséggel, később azonban sikerült beszoktatni a közönséget a színházba. Ebben az eredményben nagy része volt a társulat szubrettjének, *Krecsányi Saroltának*. Gyönyörű szép leány, kitűnő alt énekesnő, bájosan kedves játékos: hamarosan meghódította hát az aradi közönséget. Mikor pedig néhány hónappal rá eljárt az a *Kornvillei* harangok *Szerpolett*-jét, a hódoláshoz rájongás lett. Olyan tüneményes sikert, olyan primadonna lázt alig keltett azóta valaki Aradon. Ebben a szerepében, meg később a *Boccacióban* elvitte a pálmát az összes akkori magyar primadonnák elől.

Csodálatos temperamentumu nő lélek volt a *Krecsányi Sarolta*. Lelkesedett szerepeiért, rajongott a színpadért és szerette a közönséget. Ez pedig imádta őt. A kis diákoktól kezdve az aranyifjuságon át a legkomolyabb családapákig — mindenki szerelmes volt Aradon *Sarikába*. Színésztársai is. *Vizváry Gyula* annyira belébolondult, hogy el is vette feleségül. Házasságuk nyugtalan vérű művész-házasság volt, melynek csakhamar válság volt a vége. Válság után valósággal ostrom alá vették a primadonnát. Nevezetesebb udvarlói — felfelé menő rangsorban — megpróbáljuk felsorolni:

A rajongó diákseregben legszerelmesebb volt bele *Vésszi József*. A nyolcadik gimnáziumot taposta és instruktorkodott *Assaeléknél*, akik egy házban

laktak Sáríkával. Néha-néha itt találkozott a művésznő a költői hajlamu diákkal, aki egy csomó hódoló verssel enyhítette reménytelen szerelmét.

Egy másik diák-rajongója is volt Krecsányinak. Versenyt tapsolt Vészivel a diák-karzatról, ha Sáríka a színpadra lépett. Ebből a diákból műegyetemi tanár lett. Pesten tanít most az egyetemen, de bizonyára emlékezik még egykori aradi szerelmére.

Komolyabb udvarló-számba ment az a neves politikus, aki gyakran jött le a fővárosból Sáríka kedvéért. Erős konkurrensé volt neki egy gazdag aradi kereskedő. Ez a két férfi volt legkitartóbb udvarlója. Kivülök még sokan tartoztak a Sáríka szűkebb udvarához, mely ünneppé avatta a primadonna minden fellépését.

... A fényes primadonna-karriert megtörte az idő. Mikor Sáríka észrevette, hogy a tükréből már egy öregedő Sarolta néz rá, nem esapta földhöz a tükröt, hanem csendes megadással, de mindig igazi színészi tehetséggel játszotta a komika szerepeit. Négy évvel ezelőtt azokat is abbahagyta. Egy lázas, munkás és jósággal tele élet után vasárnap este utolsó dobant a szíve. Talán volt ebben a dobbanásban valami szeretetteljes üdvözlés, valami halás köszönet régi aradi barátainak...

Fölmentett apagyilkos.

A nagylaki gazda bűnpöre.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 7.

A múlt év novemberében állott a szegedi esküdthibóság előtt Totorán Sándor nagylaki gazdaember, aki édes apját: Totorán Györgyöt még 1907. augusztus hó 19-én megfojtotta s hogy a gyilkosság gyanúját magáról elhárítsa, a holttestet két bérese segítségével beledobta a Marosba. Az eset akkor titokban maradt. A holttestet megtalálták, de a gyilkos nyomára nem akadt a csendőrség. A múlt év nyarán Totorán Sándor elboesájtotta szolgálatából az egyik béresét, aki bosszúból feljelentette gazdáját.

A csendőrség ekkor letartóztatta Totorán Sándort, akit az ügyészség szándékos emberöléssel vádolt. Az esküdtszék múlt évi november 23-án tárgyalta az apagyilkos fiú ügyét, de mert a halál beálltára vonatkozó orvosi szakvélemények eltérők voltak, a törvényszék kikérte az igazságügyi orvosi tanács véleményét, melynek beérkezéig a tárgyalást elnapolta Totorán Sándor a tárgyalásig vizsgálati fogóságban volt, de a törvényszék ekkor 80,000 korona biztosítéki összeg ellenében szabadlábra helyezte.

Az újabb tárgyalás ma volt ez ügyben. A törvényszék ismételtén kihallgatta Totorán Sándort, aki, mint a múlt tárgyaláson, ma is azzal védekezett, hogy tettét önvédelemből követte el. A gyilkosság napján ugyanis apjával a padlason gabonát mértek el, miközben összeszeszélalkoztak s apja őt megütötte. Erre, hogy a további ütlegetést elkerülje, megkapta apjának torkát és egy pillanatig kezében tartotta. A következő pillanatban apja holtan esett össze. Épen ekkor ért haza két bérese, akikkel együtt a holttestet kocsi-ra tették és este bedobták a Marosba, hogy elhárítsák a gyanut magukról.

Ezután a törvényszék több tanút hallgatott ki, akik legnagyobb részt a vádlott mellett vallottak. A vád- és védbeszédek meghallgatása után fölítették a kérdést arra nézve, hogy bűnös-e Totorán Sándor abban, hogy apját megfojtotta. Az esküdtek úgy erre, mint a fölített többi kérdésekre is nemmel feleltek. Az esküdtek verdiktje alapján a törvényszék fölmentette Totorán Sándort a vád alól. Az ítéletet éjjel fél tizenegy órakor hirdették ki.

A részeg ember szerencséje.

Meghíusult öngyilkosság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 7.

A részeg emberre vigyáz az Isten. Ez a régi közmondás, melyet az irigy józanok sóhajtának el, valahányszor egy-egy részeg alak valami csodás véletlen következtében nagy szerencsétlenségtől menekül meg, ismét beigazolást nyert. Ancsin János részegen lefeküdt egy szálloda szobájában. Az ágy meggyuladt, míg ő mély álmát aludta. Anélkül, hogy a hajaszála görbült volna meg, kimentették a lángok közül. A szállodás kijelentése szerint öngyilkossági kísérletet akart vendége elkövetni, de ebben a szolgaszemélyzet megakadályozta.

Itt említtük meg, hogy Magyarország egyik legkiválóbb novellistája, aki egyik nagyobb vidéki városban él, szintén a véletlennek köszönheti, hogy illuminált állapotban nem vesztette el életét.

Az író barátságos vacsorán volt, ahol teljesen elázott. Hazafelé tartott s véletlenül egy nagy gyár udvarára került.

Kegyetlen, farkasordító hideg volt s az elfáradt ember a gyár udvarán lefeküdt. Valaki hordót gurított föléje s ezzel megmentette az ország egyik legkiválóbb szépróját. A hordó alatt megtariotta a test melegét, megmenekült a megfagyástól.

Az Aradon lejátszódott érdekes eset részleteit az alábbiakban ismertetjük.

Ancsin János mutatóvány bódé tulajdonos. Gazdag ember, akinek tizenkét panarámája, hajóhintája, célvő bódéja és egy állatsereglete is van. Minden nagyobb városban van megbízottja, ő maga csak ellenőrizni jár és a pénzt szedi be.

Tegnap az aradi vásár sikerére és abból az alkalomból, hogy a tizenkettedik panarámát rendezte be, nagy vacsorát adott embereinek a Vasútszállodában.

Sok italt fogyasztott a társaság, de legtöbbet a vendéglátó Ancsin, aki teljesen el is ázott.

Majnal tájban felkerekedett és odébb állott. Bolyongott a városban s elvetődött a pécskai uton lévő Arany kerék szállodába. Itt újra ivott egész reggeli het óráig. Ekkor szobát nyitított és lefeküdt aludni.

Kilenc órakor a szobaasszony azt jelentette a szállodásnak, hogy Ancsin szobájából füst tördül ki. A szállodás többet magával odasietett, de a szoba üvegajtáját zárva találta. A szoba füsttel volt tele. A zörgésre senki sem felelt s már azt hitték, hogy a vendég megfulladt vagy elégett.

Betörték az ajtót. Mikor odaléptek az ágyhoz, azt vették észre, hogy Ancsin sértetlen és mélyen alszik. Az ágy hatalmas lánggal lobogott s a lángok már az ágyemű széleit nyaldosták.

Alig tudtak a berugott emberbe életet verni. Kiemelték az ágyból, nagynehézen talpra állították s kitudszkolták a szobából.

A folyosón iszonyu káromkodásra fogta a dolgot s erőszakkal visszatért a szobába. Bele akart feküdni az égő ágyba.

— Mit cselekszik, szerencsétlen ember — rivalt rá a szállodás. — Ha két perccel később jövünk az imént, akkor bent égett volna.

— Magam is azt akartam, felelte resignációval a gazdag panorámás. Meguntam az életemet, mert mit ér a pénz, ha az ember már nem tud inni. Alig iszom, azonnal berugok. A kutyának való ez az élet.

A szálloda szögája nyálábra kapta az elkeseredett embert, bevitte egy másik szobába.

Lefektette az ágyba s a másik pillanatban már megint harsogó horkolással jelezte, hogy tényleg keveset törődik a körülötte történetekkel.

A rendőrséget azonnal értesítették az esetről. Kihallgatták a már teljesen kijózanodott Ancsint, aki az öngyilkossági kísérletéről hallani sem akart.

A tűz keletkezéséről nem tudott felvilágosítást adni. Valószínű, hogy elgarettára akart gyújtani s a gyufát az ágyeműre ejtette.

A szállodás gyújtogatás miatt tett ellene feljelentést.

A nap furcsaságai.

*

Történet a poloskáról.

Wipphen mondja, hogy ha a poloska úgy tudna énekelni, mint a pasirta, akkor még sokkalta kellemetlenebb állat lenne, mint amilyen. A német vice csinálónak alighanem igaza van, de ha Wipphen ismerné a budapesti poloskát, akkor nem viccelne vele, mert a budapesti poloskánál (bár sem énekelni, sem zongorázni nem tud) nincsen kellemetlenebb, förtelmesebb háziállata a budapesti palotáknak. No, ebben az aradi poloskák se maradnak mögötte pesti kartársaiknak.

Hogy milyen fontos járuléka a budapesti palotáknak a poloska, az bizonyítja legjobban, hogy most törvényt csinálnak róla a városházán és ezt a törvényt holnap már el is fogadtatják a közgyűléssel. A poloskának külön hely, külön paragrafus jut az új lakásbérleti szabályzatban. A lakásbérleti szabálytervezet elzárta hat esztendővel, főügyész korában készítette Fülepp Kálmán főpolgármester. Azóta tizenhárom tervezet van az új lakásbérleti szabályzatról, de a poloska-kérdésben még mindig nem tudtak véglegesen megállapodni a városházi urak. Fülepp Kálmán úgy komtemplálta a dolgot, hogy a lakó azonnal fölmondhatja a lakást és rögtön kiköltözködhetik, ha a beköltözés után az első nyolc napban poloskát talál. Ma, hét évvel az első tervezet után úgy áll a poloska ügy, hogy a lakó kiköltözködhetik, kivéve persze azt az esetet, ha a háziur be tudja bizonyítani, hogy a nevezett poloskát maga az új lakó hozta be a lakásba. A háziurnak egyuttal joga van bepörölni és kártérítésre kötelezni a régi lakót, ha be tudja bizonyítani, hogy a poloskát a régi lakó felejtette benn a lakásban. Az új lakásbérleti szabályzat szerint tehát a régi lakónak nagyon kell vigyáznia, hogy a kiköltözködéskor valamennyi poloskáját elvigye, mert különben a régi háziur még hónapok múlva is az orra alá dörgölheti ezt a kellemetlen szagu állatot.

Amint igen helyesen sejtik, a poloska-probléma meglehetősen komplikált probléma, amely sok dolgot fog adni az ügyvédeknek. Ha a prak-szis kialakul, lesznek majd az ügyvédek között poloska specialisták, mint ahogy vannak ügyvéd-specialisták a válásnak és a osdóknek.

Ezt a kérdést helyesen csak úgy lehetne megoldani, ha a fölállítandó „lakáshivatal” ban anyakönyvet vezetnék a poloskáról. Ebbe az anyakönyvbe bevezetnék minden egyes poloska származását, lakását. Csak így lehetne megállapítani pontosan, melyik poloska hol lakott azelőtt.

A poloska probléma különben sok dolgot adott a lakásbérleti szabályzatot előkészítő albizottságnak is. A bizottság háziur-tagjai erőnek erejével be akarták bizonyítani, hogy a poloskához a háziurnak tulajdonképpen semmi köze. A poloskát a lakó hozza, a lakó viszi, a lakó táplálja, az igaz, hogy a saját vérével. A háziur tehát nem is lehet felelős a lakó poloskájáért. Azonban mégis jó lesz paragrafust csinálni a poloskáról az új lakásbérleti szabályzatban, — mondta egy többszörös háziur — mert poloska-ügyekben a bíróság mindig a lakóknak ad igazat. Mindjárt el is beszélt egy esetet annak az illusztrálására, hogy „haj annak a háziurnak, aki bírora

bizza az igazát." Elmondta a derék ember, hogy egy orfeumi csillag hat szobás utcai lakást bérelt egyik Andrassy-utí palotájában.

— Gyönyörű volt a lakás — mondta a háziúr — palotám leggyönyörűbb lakása. A hölgy azt kívánta, hogy új menyezetet csináltassak: hát csináltattam új menyezetet. A hölgy beköltözött. Néhány nap múlva aztán rám izent, hogy ő nem tartja meg a lakást, mert a lakás poloskás. Mindjárt ki is költözött a lakásból és a Bristol-ban bérelt hat, a Dunára nyíló ablakos szobát. Persze porre került a dolog. A járásbíró elrendelte, hogy egy szakértő-bizottság állapítsa meg, hogy poloskás-e a lakás, vagy sem? A szakértő bizottság megjelent a helyszínen. Uraim, soha olyan bizottságot! Ott volt a járásbíró, a jegyzője; én, az ügyvédem; az orfeumdiva ügyvédje, a szakértő, meg a házmester. Tudják kérem, ki volt a poloskaszakértő?! Egy patkányirtó. Igen, uraim, egy közönséges patkányirtó. A hét tagból álló bizottság megindult. Mindenik kezében egy égő gyertyaszál. Mentünk szobáról-szobára, elől mindenütt a patkányirtó, aki gondosan megnézett minden fal-szögletet, minden sarkot, de sehol semmi. Olyanok voltak azok a szobák uraim, mintha üvegből lett volna a faluk.

— Mikor az éléskamrába értünk, a „szakértő” gyertyáján megperzselődött valami.

— Hopp — kérdezte a bíró — mi volt az?

— Ez poloska volt — mondta a szakértő polkai nyugalommal.

— De bocsánatot kérek, honnan tudja ön, hogy poloska volt, hisz már elégett? A megboldogult holttestemből igazán nem lehet megállapítani, hogy mi volt.

— Ahoz én jobban értek, csak tessék rám bízni. Én szakértő vagyok.

— De kérem, honnan tudja ön, hogy poloska volt?

— A sercegéséről.

— De hátha csak pók volt?

— A pók másképp serceg, — mondta a patkányirtó és nekem meg kellett fizetnem az orfeumos kisaasszonynak nemcsak a kiköltözködés árát, de a Bristolbeli lakását is. Így bízzák az urak magukat a bíróságra.

Szólt és ennek az elbeszélésnek a hatása alatt született meg a poloska paragrafus.

Pápaszem.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Varázskeringő, operett. (Bozerédj Ödön vendégfelleptével. (A bérlet.)

Csütörtök: A vig özvegy, operett. Bozerédj Ödön vendégfelleptével. (B bérlet.)

Péntek: Nincs-e valami elvámolni valója? bohózat. (C bérlet.)

Szombat: Patachon, bohózat. Horti Sándor bucsufelleptével. (A bérlet.)

* Uj darabok. A színházi szezon vége felé több érdekes újdonságot fog bemutatni a színház személyzete. Legközelebb színre kerül Mader Rezsőnek diadalmas énekes vígjátéka, a Nagymama, amely a budapesti Népszínház-Vigoperában olyan hatalmas sikert aratott, hogy még mindig műsoron van. Az újdonságra nagyban készül a színház énekes személyzete. A Nagymamával párhuzamosan folynak a próbák egy szenzációs sikerű, irodalmi értékkel bíró darabból, Bródy Sándornak a Tanítónő című vígjátékából. Az igazgatóság ezenkívül megszerezte előadásra Bakonyi Károly és Kálmán Imre nagyszerű operettjét, a Tatárjárás-t, amelynek bemutatója előreláthatólag e hó végén lesz.

* Francia tengerészek. Az *Urania* színház a francia tengerészéletből mutat be mostani nagyszerű műsorán remek mozgóképét. A hadihajók nagyszerűsége mellett rendkívül érdekes ez a mozgalmas kép, mely a tengerész-

élet változatosságával ismerteti meg bennünket. A közönség őszinte öröggelátással gyönyörködött a pazar képben, mely a francia tengerészet nagyéagának fényes hirdetője.

* Bozerédj Ödön vendégszereplése. Holnap lép fel először az aradi színházban Bozerédj Ödön, a budapesti Népszínház-Vigopera nagytalentságú, szimpatikus fiatal tagja. Első fellépése a Varázskeringőben lesz, amelyben Niki hadaagy szerepét fogja játszani. Második fellépése a Vig özvegy Daniló gróf szerepében csütörtökön lesz. Bozerédj vendégszereplése elé érdeklődéssel tekint az aradi publikum.

* Horti Sándor bucsuja. Az aradi színház-szűk távozó tagjai ezen a héten kezdik meg bucsufellépésüket. A bucsuzások sorozatát Horti Sándor kezdi meg, aki virágvasárnaptól kezdve a kolozsvári Nemzeti Színházhoz szerződött. Horti, aki aradi szereplése alatt több jelentős sikert aratott, szombaton lép fel utoljára a „Patachon” című pompás francia bohózatban.

* Pekár Gyula Aradon. Illusztris vendége lesz április 13. és 14. én az *Urania* színházban. Ezen a két estén látja vendégül Pekár Gyulát, a kiváló író, aki két nagyszerű darabját: *A szerelem történetét* és *Spanyolországot* fogja személyesen felolvasni. Pekár Gyula nem kell az aradi publikumnak külön bemutatni. Írásából jól ismeri őt mindenki, mint felolvasót azonban most lesz alkalma az aradi közönségnek első ízben megismernie a kiváló belletristát. Pekár mint felolvasó is egyike a legkiválóbbaknak, aki írásainak minden szépségét érvényre juttatja előadásában. A két *Pekár* est a szezon eseménye lesz. A kibővített zenekart a két Pekár estén Zellner Sándor, a cs. és kir. 33. gyalogezred kitűnő karmestere személyesen vezényli.

TARKASÁGOK.

*

A félbemaradt premiér.

A Magyar Színházban a szombati premiéren leszakadt a vasfüggöny. Félben maradt az egész előadás, a közönség kénytelen volt az első felvonás után távozni, a premiért pedig csak másnap ismételték meg. Ez a riport. De két kis történet játszódott le a riasztó eseményen belül, amelyet érdekesnek tartottunk feljegyezni.

*

Ennek a történetnek a címe: *A kis szabó*. A függöny nagy robajjal esett le, az ellensúlyozó nehezék elszakadt sodronytól s mint Hugó Viktor híres ágyuja, menekült mázsás súlyával. Ráesett a szinpadra, áttörte annak deszkáját, lezuhant a súlyestőbe, feldöntött néhány diszletdarabot, földre döntött egy asszonyt, majd a ráeső diszletromok, a felszabadult porfelhő tömege alá temette.

Képzeltető a rettenetes konsternáció. Éles sikoltások, ájuldozás, örült futkosás a szinpadon, sápadt, mindenre kész árnyak vándorlása, ordítás, fogak vicsorítása és vacogása, halálrámúlt emberek satöbbi.

Beöthy igazgató nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem látván a reperálhatatlan helyzetet, előbb megnyugtatta, majd hazaküldte a közönséget, aztán a szinpadra ment intézkedni. Ott már nezebben ment a dolog. A portömeg és kulisszaromok felszabadították a lelkek fegyelmetlenségét. Az igazgató azonban tett, rendelkezett, idejárt, odajárt, intézkedett s ebben a zürzavarban alacsony, halálra sápadt emberke botlott folyton az utjába. A színházi szabó volt.

— Mit akar? — kérdezte végre tőle Beöthy.

— Ah direktor ur! ah direktor ur!

— Na!

— Ugy szeretném össze varrni azt a vassodronyt.

*

Végre beállt a rend a szinpadon. Beöthy nyugodtan távozott rendez kávéházába, ahol asztaltársaság várta. Mindenki értesült már az eseményről s különféle oldalról tárgyalták és megvitatták a félbemaradt premiér részleteit. Egyszerre csak belép a Király-színház egyik tagja, aki a Dollárkirálynőben

játszott aznap este. Persze nem tudott semmit arról, ami a Magyarban történt.

Letelepszik a direktor mellé s a világ legnyugodtabb hangján szól:

— Nálunk is telt ház volt ám, igazgató ur! nemcsak a Magyarban!

— Ugy?

— Bizony. Nálunk is nagy siker volt, nemcsak a Magyarban!

— Ne mondja! — szól Beöthy. — De remélem, maguknál mind a három felvonást lejátszották.

— Nem értem. Mért ne játszották volna le?

— Csak egy kérdés. És maguknál is elszakadt a vasfüggöny, mint a Magyarban?

— Nem értem, — felelte a megdöbbenett ifjú.

— Hát akkor ne mondja, hogy maguknál is volt olyan siker, mint a Magyarban.

ASSZONYI SZEMMEL.

*

Válasz Kovács Bernardin minorita hitoktató urnak.

Igen Tisztelt Uram! — Igaza van, a Barkócsy-ügynek politikai oldaláról való elbírálása távol áll tőlem. Még pedig azon egyszerű oknál fogva, mivel a politikához — nem értek. Kukorékolni egy csibének pedig nevetséges erőlködés volna. Nemde?

Én asszonyi ésszel, a magam felfogása szerint tárgyaltam az esetet s nem szívvel, amennyiben a szívnek ehhez semmi köze. Itt nem egy emberről, alias Barkócsyról van szó, hanem egy egyénről, aki nem adta meg „a császárnak, ami a császáré!”

Csak egy kicsi asszony vagyok, akit a törvény kénye-kedve szerint dobálhat paragrafusai között, tekintet nélkül arra, tetszik-e az uralkodás felettem vagy se? S mégis egy szó — és zugolódás nélkül vetem alá magam hatalmának s hajlek meg tisztelettel akarata előtt. És ezt a tiszteletet ép egy olyan ember tagadja meg, akinek példában elől kellene járnia? Aki papja a nemzetnek, szolgálja az alkotmánynak s hirdetője az állam igéjének?

Nem akartam megbotránkozni, ez az éráés önkéntelenül lepott meg az első hír hallatára. S meglepte volna Önöket, klerikálisokat is, ha véletlenül ezt a merényletet nem Barkócsy, hanem mondjunk egy zsidó képviselő s nem az egyházzal konkuráló hivatalos eljárás ellen követte volna el. Megbotránkoztak volna nem mint papok, hanem mint honfiak. Mer: utóvégre, hogy testüket talár fedi, földükbe Krisztus szavai csengenek, szívükben marad hely a hazaszeretet s törvénytisztelet számára is.

Akármily buzgón nyilatkozzék meg valakiben a vallásérzület, nem melegség. A köztudatba és szokásba plántált illemszabályok ellen véteni több mint tapintatlanság, ez már bizonyos fokú erkölcsi pallérozatlanosság.

Ugyanez volna az ítéletem arról a hitű zsidóról, aki betéve a lábát a katolikus templomba, nem venné le a kalapját. Pedig az ő ritusaik szerint isten házában feltett főveggel tartózkodnak. De a tapintat, az illem, a jó izlés, a felebarát vallása iránt érzett tisztelet minden bigót fejéről lekényyszeríti a kalapot.

A törvényt, amely az egész nemzetnek a „tisparancsolata”, respektálni kell. Barkócsy nem tette ezt! Miért? Mert a *vallási érzülete* nem engedte. Vajjon, ha a törvény kötelezte volna a felállásra, a *lelkismereti szabadsága* össze egyeztethetőnek tartotta

volna-e, hogy meggyőződése ellen cselekedjék?

A községes, udvarias formákat nem szabályozza semmiféle rendelet, vagy intézmény, mégis eleget teszünk a társadalom ezer apró követelményének. Miért huzza ki ez alól magát Barkóczy?

S itt ismét azt felelem: mert lázió és forradalmár s ha nem ez, ugy: tüntető, vagy pozőr. Mert azt csak nem akarja velem elhitetni Tisztelendő ur, hogy ha valaki megadja törvényének tiszteletét, Istenét tagadja meg vele? Vagy, hogy a bűnök teherlapját súlyosítja e formalitások előtt való meghajlás?

És most eszembe jut „Patachon”, „Ejh édes Istenkém, de jót mulathatsz odaifnu menyel birodalmadban!” Rajtam, hogy a törvénytisztelet frigiditáján kontárkodom s Önön Tisztelendő ur, hogy ily csekélységért mily szigorú védőbeszédet tart.

Prohászkané Tausch Elvira.

Öngyilkos kereskedő.

„Aki nem tudja miért él.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 7.

Papíros, szappán és nyomdafesték a kultúra hőmérői. Egész bátran kiegészíthetjük ezt azzal a tétellel, hogy a *felműveltségnek az öngyilkosság*. Nincs veszedelemesebb, mint a kultúra külsőségeivel megfertőzött és egyensúlyát könnyen elvesztő lélek. Napjaink halálozási statisztikájából ugyan még hiánysík az a fejezet, mely azt vizsgálja, vajon hányan vettek revolvart kezükbe a fércművek, ponyvaregények és pusztán tömegfogyasztásra szánt ugynevezett irodalmi termékek olvasása következtében, de egy szorgalmas és szolidnak ismert kereskedelmi alkalmazott ma végrehajtott öngyilkossága igazolja a fentebbi tételt.

Dacsák Sándor eldobta magától az életet, mert — mint azt barátjához írt utolsó levelében mondja — nincs előtte értéke. Megunta. Mindenütt keresett vigasztalást. Legutoljára az olvasásban és attól kapott kedvet az öngyilkosságra.

A jobb sorsra érdemes fiatal ember huszonkilenc éves volt. *Kniffel* Károly és fia cégnek volt alkalmazottja. Szorgalmas, szolid és tiszteletes kereskedő volt, akit főnöke megbecsült és bizalmával kitüntetett. Még tegnap is rendes módon végezte teendőit. Semmi lelki megrázkódtatást az egyszerű életmódot folytató emberen észre nem vettek. Üzletjárás után *Weitzer* János utca 1. szám alatti lakására ment. Bezárkózott szobájába.

Leveleket írt. A rendőrségnek, édes anyjának és hat barátjának. A rendőrséget arra kérte, hogy holttestét ne boncolják fel és hogy tettét életuntségéből követi el. Ugyanilyen értelemben írt anyjának is.

Barátai közül egy *Kövér* László nevűhöz írt levele érdekes, amelyben elmondja, hogy azért unta meg életét, mert nem tudja, miért élt eddig is? Azt hitte, hogy ha olvasni fog, akkor rátalál majd arra a boldogságra, melyért küzdeni érdemes, de az olvasás arra tanította, hogy legjobb a halál.

Reggel, mikor a rendes időben nem kelt fel, házigazdája benézett a szobába. mert azt hitték, hogy talán beteg.

Megdöbbenve vették észre, hogy *Dacsák* a falba vert szegre felakasztotta magát s már kihült teste jó ideig lóghatott. Azonnal értesítették a rendőrséget, *Szcepkovszky* Teofil rendőrhadnagy és *Hecht* Adolf dr. tisztí orvos je-

lentek meg, de már csak a beállott halált konstatabhatták.

Dacsák házigazdáját a rendőrtisztviselő ki-kérdezte az öngyilkosság sejthető oka felől.

Azt vallotta, hogy Dacsák valószínűleg szerelmi bánatában követte el réms tettét. Előtte többször említette, hogy ha egy levél, melyet ő vár megérkesik, akkor az ő sorsa meg van pecsételve.

Szcepkovszky rendőrhadnagy kereste az öngyilkos lakásán a levelet, de nem találta.

Az elhunyt *Nagybányán* lakó özvegy anyját sürgőnyileg értesítette a rendőrség fia haláláról. A hullát kivitték a temető halottas kamrájába s minthogy a halál oka meg van állapítva, utolsó kívánságához mértén, nem fogják felboncolni.

HIREK.

Kereste a boldogságot...

*

Egy aradi könyvelő kereste a boldogságot, ezt a nem ismert idegent — mint ahogy Arany János mondja. Ezt a boldogságot a könyvekben — nem az üzletnek, hanem az íróknak könyveiben — vélte feltalálni. Csalódott és megölte magát.

Nem az első és bizonyára nem az utolsó ember, aki a könyveket okolja azért, mert nem találta meg a lelki egyensúlyt az azt a fokát, melyet ő boldogságnak tart. Ami mégis érdekessé és meggondolandóvá teszi ezt az esetet, az egyedül az öngyilkos személye, vagy inkább foglalkozása. Mert megszoktuk, hogy diákok, nemcsak az elbukottak, hanem a melankolikusok is, néha-néha hisztérikus bakfisok, vagy elszomorodott vénkisasszonyok megkivánják a halált Schopenhauer egyik-másik rosszkezdű és sötéthangulatu könyvének olvasásakor. De hogy egy harmincasba járó, a strazzák és szalda-kontók mellett felnőtt ember életuntségének okát a könyvekben lássa, az kissé szokatlan és meglepő.

Nem tiszteletlenségéből a halott iránt, csak egy kis pszichológiából és — őszintén bevalljuk — a betűk iránti szeretetből, tagadásba vesszük, hogy a könyv ölte volna meg *Dacsák* Sándor aradi könyvelőt. Sőt általában: a legtöbb ember, aki a maga boldogtalanságát az olvasásnak tulajdonítja, aki ezt a sárteket utálatosnak és türethetlenné tartja a könyvekből merített felismerés alapján, nem ismeri önmagát és félreismeri az élettel való megcsömörlésének okát. Tetszik neki, hizeleg önmagának, ha életuntségét egy kis kulturális mázu tükörben nézegetheti. Pedig a máz hamar eltűnik arról a tükörről, ha azt alaposan kezünkbe vesszük.

Egy erős lelkű, határozott jellemű ember mindig átszűri a maga lelkén azt, amit olvas. Nemcsak elolvassa, hanem meg is kritizálja. Nem esztétikai kritikát értünk ezalatt, hanem kritikát bármilyen szempontból, főként az életfelfogás szempontjából. E kritika után pedig nem lesz életuntá csak azért, mert Werther szerint nem érdemes élni és mert iksz-ipszilon szerint csak a halál, csak a nirvána ad boldogságot.

Azok, akik a „könyv miatt” lesznek életuntakká és öngyilkosokká, nem ezek közül a szilárd jellemű, erős lelkű emberek közül kerülnek ki. Ingatag, benyomásokra erő-en reagáló, érzékeny lelkű teremtetések ezek az olvasás boldogtalanjai. És nem a könyv teszi őket boldogtalanokká, hanem lelkük, idegrendszerük, életkörülményeik. A könyv csak alkalom és ürügy nekik. Ha véletlenül szerelmükben csalódnának, ezért lennének öngyilkosokká. Ha hivataluk, foglalkozásuk közben érné őket valami nagyobb kellemetlenség, e miatt tennek meg az elhatározó lépést, melyre gyakran és sokféle okból gondolnak. Tisztán véletlen dolga, hogy a könyv és nem a szerelem, vagy más eféle adja kezükbe a fegyvert.

Ezért nem tartjuk őket a betű halottjainak. Erőtlen lelkek, érzékeny szívek, akiket csak a könyveken át, de nem a könyvek miatt visz utjuk az öngyilkosság felé.

Betta.

— Uj főispán. *Budapesti* tudósítók jelentik: A hivatalos lap legközelebbi száma közölni fogja, hogy a király *Nehrebeczky* György alkotmánypárti képviselőt Pancsova és Versec városok főispánjává nevezte ki. Az uj főispán Ungmegye nagyberesznaai kerületét képviselte. A kinevezésével megüresedett kerületben *Rohonczy* Lőrinc lép fel alkotmánypárti programmal.

— Képviselők afférja. *Budapesti* tudósítók jelentik: A képviselőház mai ülésén heves összetűzés támadt *Farkasházy* Zsigmond balpárti és *Csizmazia* Endre függetlenségi párti országgyűlési képviselők között. *Nagy* György ugyanis kérte a jelenlevők megszámálását, amelyet *Csizmazia* mint jegyző teljesített. Az eredmény kijelentését a balpárt nagy zajjal fogadta, különösen *Farkasházy* kiabált. *Csizmazia* úgy vélte, hogy *Farkasházy* kételkedik az összeszámálás jóhiszeműségében és ingerülten felugorva *Farkasházy* felé kiáltott:

— Nem tűröm, hogy gyanúsítsanak! *Aki kételkedik, azt pojon vágom.*

Farkasházy felindulva tiltakozott *Csizmazia* szavai ellen és kijelentette, hogy ő senkit sem gyanúsított. Az összeszólalkozás után *Farkasházy* elájtétel: kért *Nagy* György és *Piliszy* István országgyűlési képviselők után *Csizmaziától*, aki azonban kijelentette, hogy a megjegyzése nem *Farkasházyra* vonatkozott. Ezzel a magyarázattal az ügy békés elintézését nyerte.

— A titkos tanácsosi eskü. *Budapestről* jelentik: *Nagy* György képviselő interpellációval bojgatja meg a titkos tanácsosok esküjét. Az interpellációnak már a híre is szenzációt keltett s bizonyos, hogy holnap, amikor *Nagy* György interpellációját előterjeszti, mozgalmas jelenetekben lesz része a képviselőháznak. Az interpellációnak külföldben ez a szó szerinti szövege:

Interpelláció a kormányhoz a valóságos belső titkos tanácsosi eskü szövegének bemutatása tárgyában:

1 Igaz e, hogy a valóságos belső titkos tanácsosok a következő szörnyű esküt teszik:

„En N. N. esküszöm az élő Istenre, a boldogságos Szűz Máriára és az Istennek minden szentjére és örökös földi fejedelmének, legkegyelmesebb uramnak, felséges és hatalmas első Ferenc József ausztriai császár, Cséhország királyának s b. és Magyarország apostoli királyának, hitemre fogadom, ígérem, hogy ő császári királyi felségéhez, valamint az egész felséges házhoz örökké hű és engedelmes és hódoló leszek, ő felségének, örökösének és utódainak, az egész birodalomnak méltóságát, hasznát

dicsőségét mindenkor fentartani, előmozdítani töreksem, kárát pedig megakadályozni és amennyire tőlem telik, meghusztítani igyekszem. Ő császári és királyi felségének utasításai, parancsai szerint és a törvény rendeletei szerint biven eljárandók, legnagyobb gondnal azon leszek, hogy a fejedelmi jogok, mentességek és kiváltságok esorbúlást vagy rövidséget ne szenvedjenek, sőt szilárdul meg erősítsenek és fentartassanak, bármely ügyben tanácsadásra felhivatnám, gyűlölet, szeretet, kedveskedést, vonzalmat vagy megvesztegetést félretéve, hűségem, beletámasom szerint legjobb tanácsot adandók. — Ő császári és királyi felsége szándékait, titkait senkinek fel nem fedezendem, nem nyilvánítandom. Valamint pedig ő csász. és kir. felsége birtokai határára belül vagy kívül semmi titkos társaságnak, titkos szövetségnek tagja nem vagyok, úgy jövőre is magamat ilyenféle szövetségbe be nem avatandom. Isten engem úgy megőrizzen és ennek minden szentel!

2. Ha ez az eskü szövege, azt a magyar közjoggal, alkotmányunkkal, mindenben megegyezően tartja-e?

3. Ha másképp hangzanék az eskü: hajlandó-e annak szövegét a képviselőháznak haladéktalanul bemutatni úgy az eredeti írt nyelven, mint hiteles fordításban?

4. Hajlandó-e haladéktalanul intézkedni, hogy a valóságos belső titkos tanácsosok a jövőben az állampolgári kötelezettséggel, a nemzet iránti hűséggel, a törvények iránti engedelmességgel mindenben megegyező esküt tegyenek?

— A honvédség ellen. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A „Nap” mai számában azt írja, hogy a közös hadügyminisztérium ismét csökkenteni akarja a vezérkarban a honvédtisztek létszámát, úgy hogy az eddigi huszonöt százalékról tizenegy százalékra apadna a honvédtisztek száma. Az ügy most a honvédelmi minisztériumban van, amely a napokban fogja meg tenni észrevételeit a belügyminisztérium előterjesztéére. Késő éjjel jelentik: Nagy György a honvédtisztek létszámának a vezérkarban apasztása tárgyában a holnapi ülésen sürgős interpellációt terjeszt elő.

— Az elemi iskolák építése. A hat új elemi iskola pályázatának anyagát a számvevőség már feldolgozta s a mérnöki hivatal ma éjjel végzi el a számítást. Az építészeti bizottság holnap délelőtt tíz órakor zárt ülésben foglalkozik az ajánlatokkal, úgy, hogy a tanács tervétől eltérőleg, már a holnapi közgyűlés dönt az építkezés fölött.

— Művészházasság. *Budapesti* tudósítónk jelenti: Ma délelőtt lepett házasságra a nyolcadik kerületi anyakönyvvezető előtt Schmedes Erik kamarazenekes, a bécsei opera tagja és Pulszky Tessza, Márkus Emília leánya. A polgári esketésen tanúként Meskó László igazságügyi államtitkár és Fleischl Sándor dán főkonzul szerepeltek. A fiatal pár az esküvő után Oroszországba utazott. Érdekes, hogy Schmedes Erik negyven esztendő, míg Pulszky Tessza csak huszonötödik évében van. Schmedesnek egyébként Pulszky Tessza második neje. Első feleségéről a művész csak most vált el véglegesen és mivel Schmedes dán alattvaló, a válás jogérvényességéhez a dán király jóváhagyása volt szükséges. A dán kormány ezt csak úgy eszközölte ki, hogy Schmedes kötelezte magát első neje és utóli származó tizenegy éves leánykaja számára megfelelő tartásdíj fizetésére.

— A vízdíj megadóztatása. Megírjuk, hogy a jogügyi bizottság Domány János háziorvos nos vízdíj megadóztatási ügyében úgy határozott, hogy a vízművek igazgatóságát kell megkérdezni arra nézve, vajjon mennyi vízdíjat fizetett be a művek pénztárába a háziorvosok. A könyvkirovatból meg lesz állapítva, hogy a háziorvosok nem más, mint egyszerű közvetítő

a lakó és vízművek között. A jogügyi bizottság ezen javaslatát magáéva tette a közigazgatási bizottság is mai ülésén.

— Negyvenötezer korona adóhátralék. A városi közigazgatási bizottság aktákhoz ugyancsak hozzászólt tagjai mikor ma a gyűlésterembe léptek, rendkívüli látványosságban részesültek. Azon a helyen, ahol Farkas Győző kir. tanácsos pénzügyigazgató ül, aktahegy emelkedett. Igen, aktahegy. Egy ügyszer, amely kilóra is nyomott vagy százhuszat. A belseje nem ért annyit, mint amennyibe a papíros került. Ez az aktaalmaz azt jelentette, hogy néhány ezer aradi polgár nem fizetett állami, betegsegélyezési és utadót négy éven keresztül. Nem fizetett, mert nem volt miből. A nemleges zálogolási jegyzőkönyveknek ez a hekatombája annak a bizonyítéka, hogy a pénzügyi közigazgatás formái milyen rengeteg pénzt emésztik a városnak, amely tisztán olyan funkciókat végez, melyek állami feladatot alkotnak. A város még azt a komikumot is elkövette, hogy az adóhátralékosokat, akik sehol sem voltak fellelhetők, a hivatalos lapban felszólította, hogy jelentkezzenek adófizetésre. Természetes, hogy senki sem jelentkezett. A közigazgatási bizottság tudomásul vette a pénzügyigazgató jelentését és leirt negyvenötezer korona állami, nyolcezer korona utadót, dacára annak, hogy — mint a pénzügyigazgató panasolta — a zálogolási jegyzőkönyvek hiányosan vannak kiállítva, mert csak a végrehajtó írta alá és a tanuk aláírása hiányzik róla. Igaza van a közigazgatási bizottságnak! Oly keveset változtat az állam kasszáján az, hogy a végrehajtón kívül még két ekszellenciás ur is bizonyítja, hogy Tóth Péter kasszavivő és Grün Mór háziorvosnak tényleg nincs mása, mint ami rajta van és a vánkos, amire buval és gonddal teli fejét lehajtsa. Ennek a hibának csak egy reperációja van. Az igazságos progresszív adó és a létminimum teljes adómentessége. De nem úgy a hogy *Wekerle* Sándor tervezi.

— Házasság. *Leitner* Ernő dr., az aradi gyermekmegehely igazgató főorvosa tegnap délelőtt házasságot kötött özvegy dr. Nagy Sándoré, született Böss Ilona uraszonynyal. Az esketésnél *Walder* Gyula, *Szathmáry* Géza és *Bergmann* József voltak a tanuk.

— Törvény a poloskáról. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A főváros holnap rendkívüli közgyűlést tart, amelyen kizárólag az új lakbér-szabályzatot tárgyalják. A rendkívüli közgyűlést a főpolgármester direkt azért hívta egybe, mert több bizottsági tag sürgette a *poloskatorvény* megszavaztatását. Ugyanis 13 esztendő óta dolgoznak a fentebb közgazgatási tisztviselői az új lakbér-szabályzat törvényen, amelyben főként arról van intézkedés, hogy a lakó felmondás nélkül azonnal kiköltözködjék valamely lakásból, ha abban olyan poloskát talál, amely nem az ő révén került oda. A holnapi közgyűlésen nagy viták lesznek az új poloska-törvény miatt.

— A londoni magyar kiállítás. A nyár folyamán, mint megírjuk, nagyarányú magyar kiállítás nyílik meg Londonban. A kiállítás rendezési munkálatai már szerényen folynak s nem sokára teljesen befejeződik a rendezés. A szervezés munkáját Magyarországon *Molnár* Ákos dr. országgyűlési képviselő, a jeles közgazdasági szaktekintély vezeti. *Molnár* Ákos dr. már most beutazta az ország nagyobb városait és

az intelligens közönség előtt ismerteti a londoni magyar kiállítást, annak gazdasági jelentőségét és hasznát. De nemcsak gazdasági fejtegetésekbe bocsátkozik *Molnár* Ákos dr., hanem a hőgyeket érdeklő témákat is érinti előadásiban. A gazdasági viszonyok ismertetésén kívül főképpen Anglia társadalmi képét festi meg és a társadalmi viszonyokról mutat be igen sok érdekes és aktuális képet. Az érdekesnek ígérkező felolvasás a hó 12-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a városháza közgyűlési termében. Az aradi felolvasást az aradi kereskedelmi és iparkamara rendezi. A kamara ugyanis, mint a kereskedelem és ipar egyik védő és támogató intézménye, kezébe vette a szervezés ügyét. Áradon, hogy a városnak intelligens közönsége köréből minél számosabban vegyenek részt a Magyarország kereskedelmére, iparjára és közgazdaságára nézve nagyjelentőségű kiállításon. Hogy azonban az aradi közönség már eleve tájékozódva legyen a kiállítás felől, a kamara meghívta *Molnár* Ákos dr. országgyűlési képviselőt, aki a meghívásnak készséggel eleget téve jön el Aradra felolvasást tartani.

— A kabaret, a mozi, a színház. A pesti színházak sorsa nem a legjobb. Kevés a közönség, sok a panasz. A színházak ezt a jelentőséget a sok mozival, dalszarnokkal, kabarettal okolják meg. Azokba jár a közönség. Azokba azért, mert azok színházak hirdetik, nevezik magukat és megtévesztik a közönséget. Hogy színházak nevezik magukat, az igaz, de hogy ennek valaki felüljön, hogy a közönség annyira ostoba, hogy dalszarnokba vagy moziba téved, amikor színházba indul, ennek feltévesésre mérész fantázia kell. Ez a fantázia a *budapesti* főkapitányságon megvan. A főkapitány segíteni akar a negy színházakon és eltölti a *kicsinyeket* a színház címtől. Hogy ennek a mentőakciónak lesz-e eredménye, nem egészen bizonyos, de a főkapitány sem jobb előadásokat rendezni, sem jobb darabokat és zenészeket szerezni nem tud, ellenben meg tudja szüntetni ami a színházaknak fáj, a színház címet és ezt megteszi. Ma kiadja rendeletét, amelyvel május hó elsejével eltölti a címben nevezett műintézeteket a színház címtől. Különösen a *Kis színházra* és *Modern színházra* haragudhatik a főkapitány, mert rendeletében az eirettendő példának ezeket állítja oda. Május elsején tul csak 7 színház és két színház lesz Budapesten, a sok apró színház címet cseréli, mert színház címen soha többet nem kapnak engedélyt.

— Az aradi szabósztrájk. A szabóságok sátrájkja még mindig tart. Ma délután ötől hét óráig ülésezett a beköltető bizottság *Kovács* Antal rendőrhadnagy, h. iparhatósági biz. os elnöklésével és tárgyalás alá vette a munkások által előterjesztett árszabály pontjait. A költözés engedékenység, amelyet egy a munkaadók, mint a segédek megbízottai a tárgyalás folyamán tanúsítottak, arra engednek következtetni, hogy létrejön a béke. A tárgyalásokat holnap délután folytatják. Némi nehezséget okoz, hogy az új. *Varjassy* Lajos dr. lemondásául megüresedett iparhatósági biztosi állást még nem töltötték be, mert *Kovács* Antal rendőrhadnagy délelőtt szolgálati elfoglaltsága miatt nem vészteti a beköltető tárgyalásokat.

— Gróf Károlyi Györgyné a férje ellen. *Károlyi* István gróf halála után gróf *Károlyi* Györgyné szül. *Frank* Boriska keresetet adott be a VIII-X. kerületi járásbíróshoz a férje, *Károlyi* György gróf ellen, ideiglenes nőtartási díjának fölemelése iránt. Keresetében, tekintettel arra, hogy a férje ötödfél millió koronát örökölt, havi 4000 korona tartásdíj megtévesztését, illetve a tartásdíjnak havi 1000 koronáról 4000 koronára való fölemelését kérte. Az első bíróság a grófné keresetének részben helyt adott és az ideiglenes nőtartási díjat havi 1500 koronára emelte fel. Ez ítélet ellen mind a

két fél felebezéssel élt. A budapesti kir. törvényszék I. felebezési tanácsa ma tárgyalta ezt az ügyet. Itélelre azonban nem került a sor, mert a törvényszék a per előadatainak, valamint az írászék iratoknak beszerzését rendelte el.

— Tűz a földmívelésügyi minisztériumban. Ma reggel a földmívelésügyi minisztérium Országház-11. szám alatti hivatalában tűz volt, amely az írományokkal, okmányokkal telelt épületben könnyen végzettsé lehetett volna és ha értékesebb okmányok és iratok nem pusztultak el, ami azonban éppenséggel nem bizonyos, ez csak a hivatalosok lélekjelenlétének és a tüzoltók gyors munkájának köszönhető. Amikor ma reggel a szolgák az első emelet 53. szám alatti elnöki segédhivatala (beadványok átvétele, főnöke Bloch J.) benyitottak, nagy füst töltötte ki. A harmadik szobában egy közfal, az azon egész nagasságban és szélességben elhelyezett iratszék-reny egész akkor már lánggal. A tűz a papiros között régebben lappanghatott és csak reggel felé tört ki, kelekezésének okát még bizonyosan nem tudják, de valószínű, hogy gondatlanság okozta, égő gyufát vagy szivarvéget dobott valakiz iratok közé. A tüzről azonnal értesítették a tüzoltókat és a főkapitányságot. A tüzoltóság Janicsk tüzfelügyelő parancsnoksága alatt kivonultatta a központi és V-ik őrséget, a rendőrség részéről a helysájnre kimentek Eperjessy rendőrkapitány és Kállay rendőrfelügyelő. A tüzet a tüzoltóság hamarosan eloltotta, az égő közfalat szétszedte, az iratokat kидobálta és így elejét vette a tűz továbbterjedésének. A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy a hivatalban az éjjel is dolgoztak a hivatalnokok. Sok a restancia és azok elvégzésére még a délutáni, hivatalos időn túli idő is kevés, csaknem az egész minisztériumban éjjel is dolgoznak. A hivatalnokok egyike dobhatott el valamit, amittől a papiros meggyulladt.

— Eltűnt leányok, eltűnt fiúk. Fővárosi tudósítónk jelenti: Schwarz Maria 17 éves cseléd tegnap azzal távozott el Patófi utca 11. szám alatti lakásáról, hogy öngyilkossá lesz. A fiatal leány Bécsből jött Budapestre, itt elcsábították és másállapotba jutott. Azt írta hátrahagyott levelében, hogy a szegény a halálba viszi. — Frank Erzsébet 14 éves nyomdai munkásnő Dávid-utca 3. szám alatti lakásáról eltűnt. Hozzá tartozói azt hiszik, hogy leánykereskedők kezébe került. — Forgách Ervin 16 éves kereskedelmi tanuló Temesvárról eltűnt. Azt hiszik, hogy Budapestre jött. — Rittinger István 11 éves elemi iskolai tanuló meg múlt hó 17 én eltűnt Rákospalotáról és azóta teljesen nyomaveszett. — Jónesz Kajetán 18 éves (Szigony utca 8.), Künstler Adolf 17 éves (Szabolcs utca 13.) és Réner Vilmos 17 éves (Szilv-utca 8.) iparostanoncok eltűntek. — Eltűnt végül Pulszki Gyula 14 éves elemi iskolai tanuló Margit körút 55. sz. alatti lakásáról.

— Váltóhamisító lelkész. A temesvári büntetőbírótság egy igen jól ismert alakja volt Sepetzán Péter, a volt murányi oláh lelkész, akinek veszedelmes szenvedélye volt apósa nevére váltókat hamisítani. Ezt a — különben jövedelmező — sportot üzte is addig, míg csak bíróság elé nem került. Az após végre is megsohalkalta veje épen nem szeretetreméltó szórakozását és Sepetzánt feljelentette. A temesvári törvényszék az elmúlt év elején el is ítélte váltóhamisítás miatt egy évi és két havi fegyházra Sepetzánt, aki azonban a büntetés elől megszökött. Hír szerint Amerikába vitorlázott. A bíróság kiadta ellene a nyomozólevelet, de bizony eredménytelenül és már úgy látszott, hogy sikerült elmenekülnie a földi igazságszolgáltatás elől. Most váratlanul az a hír érkezett, hogy a reverendára egyáltalában nem méltó pópát Orsován elfogták. Nagyon biztonságban érezhette magát, mert egész bátran járkált

Orsován, amíg tegnap egy ottani járásbírósnak irnok felismerte és azonnal letartóztatta. Az elfogott Sepetzánt ma reggel erős kíséret mellett már bezárolták a temesvári kir. ügyészség fogházába. A bűnös pópa távolról sem volt Amerikában, hanem Romániában bujdosott. Amint ő maga mondja, az éhség, a szenvedés faluról-falura kergette. Legutóbb már száraz kenyere sem volt s ezért ájtott a határon. Vissza akart térni a falujába, de vesztére. Visszátartott fogságban őrzik.

— Összeférhetetlen munkás. Greil János vagongyári munkás összeférhetetlen és bosszualó természetű ember. A gyár kénytelen volt őt szolgálatától eltávolítani, mert Greil tetlegesen inzultálta Kassetik Mihály munkavezetőt. Budapesten a Ganz gyárban talált munkát, de csakhamar onnan is távoznia kellett. Visszajött Aiacra s azt az igazgatóságot és gyárat, mely türelemmel nézte hosszú ideig munkásának házsártoskodását, szemben szedett-gorombaságokkal halmozta el leveleiben és még felgyújtással is megfenyegette a gyárat. Tegnap délután megjelent a gyár kapuja előtt. A gyárban egy balesetből kifolyólag Szepehkovszky Teofil rendőrhadnagy vizsgálatot tartott. Jelentették, hogy Greil kúntál és valami rosszban törte a fejét. A rendőrtisztviselő odáért Grailhoz s izazóásra szólította fel. Észrevette, hogy a munkás gyanusan babrált a zseibeiben. Megmotozta s mindkét zsebében hosszú nyelű késeket talált. Figyelmeztette Greilt gonosz szándékának következményeire. A gyár vezetése nem tesz jelentést a munkás ellen, mert megvan győződve, hogy az ekzisztált természetű ember első felindulásának lehűlével megmondolja majd, mielőtt valami büntényt követne el.

— Pincetűz. A Fodor és Reisinger építési vállalkozók tulajdonában levő ház piacjében ma délután eddig még ki nem derített okokból tűz keletkezett. A kivonult tüzoltóság elfojtatta a tüzet.

— Szekér az automobil kerekai alatt. A Fagyvásárhely és Nagyvarad közötti országúton tegnap reggel hét és nyolc óra között rejtélyes szerencsétlenség történt. Az ut egyik kanyarulatánál Betye László fagyvásárhelyi gazda szekere szamba került egy szertelenül száguldó rejtélyes automobillal, amelyről nem sikerült megállapítani, hogy kik ültek benne. A rohanó gépkocsi összeközött a csendesen ballagó szekérral s a szekér forgácsokra törve a gép kerekai alá került. A benne ülőket messze az árokba dobta a rohanó automobil, a megvadult lovak pedig elszabadulva, az összezuzott szekér egy részével elfutottak. Betye László és kocsisa súlyos zúzódásokat s belső sérüléseket szenvedtek s tegnap délután beszállították őket a biharmegyei kórházba. A legmegdöbbentőbb a dologban, hogy a Fagyvásárhely felől száguldó automobil gazdája érdemesnek sem tartotta megállítani a gépkocsiját, hogy a szerencsétlenül járt emberek segítségére siessenek, hanem tovább rohantak anélkül, hogy ügyet vetettek volna az okozott szerencsétlenség áldozataira.

— Vass szálloda. Kényelmes szobák, vilányvilágítás, olcsó szobaárak. Naponta saját omnibusz rendszeres közlekedés. 1555

— Alkalmi vétel. 400 darab kerti szék és 100 darab asztal — nyári vendéglő helyiség esetleg kertbelyiségekbe alkalmas, — olcsó áron eladó. A bútorkészítő iparosok szövetségénél. Arzél Péter utca 8. 1465

— Rumcompositto 1 literhez 20 kr. Likör aroma 1 literhez 30 kr. Vajtek és Weisznál. 191

TORVÉNYKEZÉS.

Szociálista vármegyei jegyző.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, április 7.

A múlt év májusában a magyar nemzeti szociálisták népgyűlést tartottak Nagyváradon. A népgyűlést azonban megzavarták a nemzeti szociálisták, akiknek a megjelenése rendbontást idézett elő s a gyűlés parázs csetepatéban ért véget. A Budapesten megjelenő „Szabadság” című nemzeti szociálista lap a gyűlé-

sen történetéről május 18-án „A peceparti hősök” címen cikket írt, amelyben Jancsó Károly biharmegyei aljegyzőt azzal vádolta meg, hogy az incidensben ő vezette a szociáldemokratákat. Jancsó ugyanis ismert szociálista agitátor. Többek között ezeket írta Jancsóról:

„Kérdjük, hogy lehet közszolgálatban tűrni, egy olyan semmiházi, aki az állam szent és sérthetetlen jelvényei ellen vezet meggyalázó rohamot? Kérdjük, hogy a nemes vármegye tisztikarának erkölcsi érzése megfér-e továbbra is egy fedél alatt ezzel a szerencsétlen brigantíval?”

Jancsó Károly az ügyészségnél feljelentést tett a „Szabadság” ellen, amely őt mint közhivatalnokot azzal rágalmazta meg, hogy nem tartja tiszteletben az állam jelvényeit, holott nemcsak tiszteletben kell tartani azokat, hanem még adott esetekben meg is kell védelmeznie. Az ügyészség azonban nem vállalta a vád képviselését, mert véleménye szerint a rágalmak Jancsó Károlyt nem mint köztisztviselőt, hanem mint magánembert érték.

Mára volt kitűzve ebben az ügyben Sárkány Lajos bíró elnöksége alatt az esküdtszéki tárgyalás. A főmagánvádat Bródy Ernő dr. ügyvéd képviselte. Az inkriminált cikkért Szikora Zoltán, a „Szabadság” felelős szerkesztője vállalta a felelősséget. Bródy Ernő dr. a tárgyalás megnyitása után kijelentette, hogy Szikora Zoltán Jancsó Károlyban a köztisztviselőt rágalmazta meg, tehát a kir. ügyészségnek a joga és kötelessége a vád képviselése. Minthogy pedig a kir. ügyészség, akár tévedésből, akár felfogásánál fogva, nem indított hivatalból eljárást Szikora ellen, főmagánvádnak pedig ebben az esetben nincsen helye, a törvényszéket a szükséges intézkedések megtételére kéri abban az irányban, hogy az ügyészség hivatalból vegye át a vád képviselését.

A törvényszék az érdekes jogesetben úgy határozott, hogy mivel az ügyészség nem látta szükségesnek a vádnak közérdekből való képviselését és mivel a főmagánvádló nyilatkozata a maga részéről tulajdonképpen védelejtés, a további törvényes eljárást megszünteti.

§ A világosi hegybíró merénylője. Az esküdtszéki két napi tárgyalás után ma ítélkezett Fluérás Péter világosi földmives bűnyében. Fluérást az a vád terheltte, hogy 1906. november harmincadikán éjjel a világosi szőlőhegyek között rálőtt Petika Juon hegybíróra, akin súlyos sebet ejtett. Az esküdtek bűnösnek mondták ki a vádlottat a gyilkosság büntetésének kísérletében és a törvényszék az esküdtek verdiktje alapján Fluérás Pétert két évi fegyházra, mint fő és tíz évi hivatalvesztésre mint mellékbüntetésre ítélte. Fluérás védője, Suciu János dr. az ítélet ellen semmi ségeli panaszt nem jelentett be.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A bankkamatláb leszállítása? Bécsből jelentik: Csütörtökön az osztrák-magyar bank főtanácsa ülést tart, amelyben a bankkamatláb leszállításával foglalkozik. Lehet, hogy négy százalékra száll le a bank diskont, de ezideig még nem biztos. Attól függ a leszállítás, vajjon a berlini birodalmi bank kamatlába öt és fél vagy öt százalékban fog holnap megállapítani.

— Román bankfiók Arad megyében. A Crisana nevű román pénzügyintézet Nagyhalmágyon április tizenötödikén fiókot nyit. A fiók vezetőjének állására most hirdetnek pályázatot.

Időjárás.

Az országos meteorológiai intézet jelentése.
1908. április 8-án.

Bonyha.
Sok helyütt csapadék.
Szeles.

Husvét első napján

este fél 9 óra-
kor lesz meg-
tartva a Nyom-
dász Szakegy-
letnek a „Gü-
tenberg” dalárda közreműködésével a vá-
rosi liget összes termelében rendezendő tánc-
mulatsága.

Uj-aradi heti gabonavasar.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, április 7.

A napokban megjelent hivatalos jelentés a
mezőgazdasági állapotot elég kedvezőnek tűn-
tetli fel.

A vetések állásával a gazdaközönség — ha
nem is általánosságban, többé kevésbé meg-
elégedett.

A gabonaüzlet irányzata ingadozó. Az áp-
ritísi határidő-üzletek lebonyolítása alapsan
felforgatta a tőzsdét. Az árfolyamok — habár
időközönként javulnak — alapjában véve ha-
nyatlottak.

A mai piacon elkelt:

500-600 mm. buza 10 10-10 20

500-600 mm. tengeri 5 50-60

Naviges jegyzés:

Rozs 9 10-20

Zab 6 70-6 80

Árpa 6 30-40

A gabonák 50 kilogrammonként koroná-
ban értendők.

Budapesti áru- és értéktörzs.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 7.

Kevés forgalom. Üzletlen. Amerika 2 és három-
nyolcaddal olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számliva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprillisa . . .	10.98-0.99	11.05-11.06
Buza májusra . . .	10.96-10.97	11.01-11.02
Buza októberre . . .	9.42-9.43	9.42-9.43
Zab áprillisa . . .	7.18-7.19	7.15-7.16
Rozs áprillisa . . .	9.82-9.83	9.79-9.71
Tengeri májusra . . .	6.25-6.26	6.25-6.26

Zóval 6 óráig.

Osztrák hitelrészvény	639 50
Magyar hitelrészvény	752 50
Déli vasút	141 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedés.

— Április 7. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilo-
gramm felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300-400
kilogrammig terjedő súlyban — fillérig;
Szerbiai nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban
126-128 fillérig; fiatal közép páronként 251-320 kilo-
grammig terjedő súlyban 128-130 fillérig; könnyű páron-
ként 260 kilogrammig terjedő súlyban 130-132 fillérig.
Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli
súlyban — fillérig; közép páronként 240-260 kilo-
grammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páron-
ként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
Sertéslétszám: Április hó 4. napján volt készlet
29,722 darab. Április 5. napján féléltatott 816 da-
rab. Április 5. napján elszállított 278 darab, áp-
rilis 6. napjára maradt készletben 30,262 darab.
A hiszti sertés üzem irányzata: Nyugodt.

IDEGENEK ARADON.

— Április 7. —

Fehérkereszt-szálloda. Pataky Aurél jegyző
Apátfalva — Schwartz Ignác utazó Bécs. — Kiss
István építésmester Temesvár. — Schwartz Mihály
utazó Budapest. — Grünfeld Náthán vállalkozó Nagy-
szében. — ifj. Bartha József utazó Marosvásárhely.

— Bezerédy Odön színész Budapest — Erdenschon
Gyula kereskedő Budapest. — Fritz József utazó
Szegvár. — Löw Samuel utazó Budapest. — Brück
Miksa utazó Budapest. — Dobián Fábán kereskedő
Facset. — Kormos Adolf szállodás és neje Zam —
Szomjas Ignác utazó Budapest. — Barta Andor
utazó Budapest. — Böck Károly bankigazgató Nagy-
szében — Potoczky Odön utazó Marosvásárhely. —
Soós Károly utazó Budapest. — Berger Andor dr.
ügyvéd Debrecen. — Czeiler József gazdálkodó
Debrecen. — Sternheim Benó dr. ügyvéd Lugos. —
Singer Frigyes utazó Budapest. — Taubner Odön
utazó Budapest. — Berger Jozsef tanár Modor. —
Somogyi Dezső utazó Budapest. — Hochmann Zsig-
mond utazó Budapest. — Herczfeld Gusztáv utazó
Bécs. — Herskovits Ferenc utazó Temesvár. —
Markovits Károly utazó Budapest. — Deutsch Mi-
hály dr. ügyvédjelölt Módos.

Központi-szálloda. Csillag M. Miksa felügyelő
Budapest. — Mitter József vállalkozó Németújvár.
— Rosenfeld Arthur utazó Budapest. — Philipp
Ede utazó Budapest. — Freud Ignác utazó Buda-
pest. — Goldstein Samu utazó Losonc. — Papp Já-
nos dr. ügyvéd Brád. — Radó Odön utazó Ba-
dapest.

Vass-szálloda. Ottalmal Jenő tisztviselő Arad.
— Engel Márk ügynök Budapest. — Lang Ferenc
utazó Budapest.

Pannonia-szálloda. Schostall Fülöp utazó Bécs.
— Hermann Ármán utazó Budapest. — Niederhauser
Rezső jegyző Zimánd. — Kaufmann Mátyas
kereskedő Győrök. — Bonfali János utazó Nagyszé-
ben. — Fejertó Gyula iparos Brád. — Elekes Ro-
zika felirónó Szászsebes.

Pénzének ellensége,
ki azt francia pezsgőért szórja, mikor
egyenértékű hazai terméket sokkal ol-
csóbban kaphat.

Nemzeti Színház.

Szerda, 1908. évi április hó 8-án:

A) bérlet A) bérlet.
Bezerédy Odön vendégfelleptével:

Varázskeringő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Dörrmann és Jacobsohn.
Fordította: Mérei Adolf. Zenejét szerzte: Strauss Oszkár.

SZEMÉLYEK:

XIII. Joachim Szathmári A. Niki, hadnagy Bezerédy Ö.
Heléna, leánya Wlassák V. Friderika Zalai Margit.
Lotár, öcsöce Leóvel Leo. S:eingruber Kállay Jolán.

Nagyszerű látványosságok. Uj műsor.
Természet után. Tanulságos és mulattató képek.
Uránia színház.
(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)
Műsor 1908. április hó 8-án, szerdán:
1. Kis modell. Dráma. — 2. Kormányos leánya. Dráma.
3. Alagi löversenyek. Aktuális. — 4. Furfangos őszeres.
Kacagató. — 5. Lefátyolozott szépség. Mulattató. — 6.
Különféle gyógymód egy angol szanatóriumban. Mulatsá-
gos. — 7. Elet Délafrikában. Tanulságos. — 8. Francia
katonaság. Látványos.
Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.
Előadások hétköznapokon délután 5 órától kezdve este
10 óráig.
Vasárnap délután 2 órától kezdve 10-g.

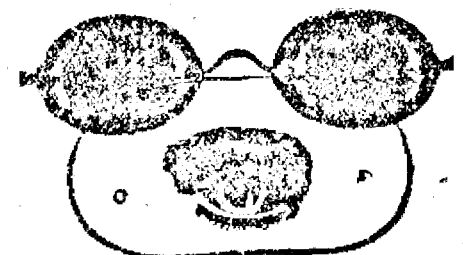
NYILTTER.*

Előrendű I. tiszterész Ezlet.

DICK-SÁMU

Óra és látóerő

Brád Andrassy-tér és Woltzer József-utca sarkán

Kiad az újított mindennemű órákat két
del jótállás mellett a legelőcsőbb árakon.
Raktáron tart mindennemű színházi látó-
veket a legkülömbözőbb kiállításban, leg-
előcsőbb forgaték orrcsüptetők és szem-
üvegek arany ezüst nickel és kokkár-
bela csont keretekben legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokozók-
ban, bor, must és szesz részere, te-
véské mindenféle hármárk, mindem-
nemű kivitelben. 2-10

Szemüvegek és orrcsüptetők or-
veai rendelést szerint azonnal ké-
rttetnek.

Értesítés!

Van szerencsém a n. 6. közön-
ség szives tudomására hozni, hogy
Aradon, Szabadság-utca 3.
sz. n. egy a mai kor igényeinek
mindenben megfelelő

vésnöki műtermet
nyitottam.

Raktáron tartok:

réz-, ruggyanta-bélyegzőket, számozó
gépeket, keletbelyegzőket, dombor-
nyomó sajtókat, sablonokat és min-
denféle bélyegző-festéket (Durabell-
festék minden színben.)

Készíték:

monogramokat, címereket, egyleti és
sport-jelvényeket, zászló-szegeket,
írás vesést és minden e szakmába
vágó munkát 566

jutányos árak mellett.

Tisztelettel

Schubauer J.
vésnök.

Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet ujdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

Feltűnő ujdonság!

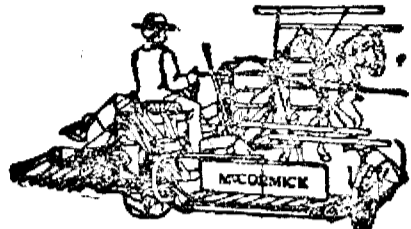
DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhatsz!

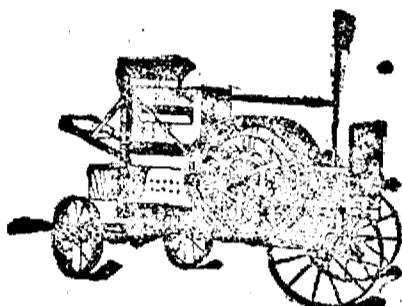
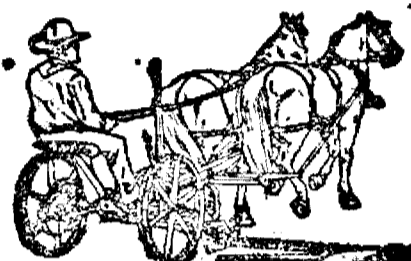
SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

M. Cormick

amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára: ●
Budapest, V., Alkotmány-utca 12.
Knecht E. John igazgató.
Mc Cormick kéveköto-arató-
gépei és marokrakó-arató-
gépei a magyar viszonyoknak
megfelelően külön lesznek gyártva.
Ez nem üres frázis, hanem tény!

Vezérképviselek Kovács Soma és Társai Aradon. 5086

Költözködők figyelmébe.

Villanyvilágítás, villany-
csengő berendezés és javításo-
kat, petroleum lámpák átalakítását
gáz és villanyra legolcsóbban, szak-
szerűen végzem.

Luszterek gáz és villanyra,
gyári árban eladók, továbbá Auer
égők, izzólámpák, gyöngyrojtok és
üveg felszerelések. 1485

Diamant Ferencz,

Atzél Péter-utca 2., színház főbejá-
ratával szemben (Bohus-udvarban).

SZEMERE GYÖRGY:
**A FORRAY-
CSALÁD**
regény, ára 4 korona.
Kapható a BUDAPESTI HIR-
LAP könyvkiadóhivatalában
a pénz előleges beküldése
vagy utánvét mellett, vagy
pedig minden könyvkeres-
kedésben.

UJ ÜZLETI

Weisz és Benjamin

Arad, Andrassy-tér 22. (Hajós-gyógytár mellett.)

Ajánljuk ujonnan felszerelt raktárunkat u. m.:

Kézimunka és minden hozzávaló rövidárak,
női keztyűk, csipke, szallag, gyermek ruhák
és bábé kelengye nagy választékban.

Figyelmes kiszolgálás, olcsó árak.

Helybeli és vidéki telefon szám 635.

Uj cipész-üzlet!

Van szerencsém a n. é. közön-
ség szives tudomására hozni, hogy
Batthyány-utca 32. szám alatt
egy a mai kor igényeinek megfelelő
cipész-üzletet

nyitottam, hol úgy a rendelések,
mint kész munkák a legjobb mi-
nőségű anyagból, a legdivatosab-
ban készülnek.

Ugyisintén a javítások pontos-
san és azonnal készíttetnek.

A n. é. közönség b. pártfogását
kérve, tisztelettel 425

Márton György,
cipész.

5508—1908. kh. sz.

Hirdetmény.

Faller Gyula aradi lakos Óvár-
tér 10. sz. a. telkén egy fakeres-
kedés felállítására telepengedély
íránt folyamodván, az 1884 XVII.
t.-c. 27. §-a értelmében a telep
helyszín tárgyalására határidőül
folyó évi április hó 13. d. u. 5
órájára kitűzetik, a melyre az ér-
dekeltek ez uton is meghívattak
azon észrevétellel, hogy a telep
helyszín- és tervrajza, valamint az
üzem módjának leírása a kapitányi
hivatal iparügyi osztályánál folyó
évi április hó 13-ig, mindenkor a
hivatalos órák alatt betekinthe-
tő s a netáni észrevételek írásban
ugyanott, előszóval pedig a hely-
színi tárgyalás alkalmával megte-
hetők, mert a mennyiben ilyenek
nem említettének, s ha köztekin-
tetek gátlólag fel nem merülden-
nek, a telepengedély az idézett
törvény 30. §-a rendelkezéséhez
képest ki fog adatni.

Arad, 1908. évi április hó 3-án.

Sarlot,
főkapitány.

Árverési hirdetmény.

Borossebes község volt urbéresei nevében alulírott urbé-
resi elnök ezennel közhírré teszi, miszerint Borossebes község
volt urbéreseinek tulajdonát képező kőbánya **f. évi április hó
10-én** Borossebes község házában tartandó nyilvános árverésen
a legtöbbet ígérőnek 1908. április 10-től számított 3 (három)
egymásután következő evre haszonbérbe adadni fog.

Árverési feltételek Borossebes község házában, valamint
alulírott volt urbéresi elnök lakásán betekinthe-
tők.

Borossebes, 1908. évi március hó 30-án.

Mihulin Ágoston,

volt urbéresi elnök.

1560

Több mint 25 év óta elismert leg-
locsóbb bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

divat. készmű, rövidára és fehérnemű üzlete
a „kék golyóhoz“

Arad, József főherceg ut II. szám
(Karolina-utca sarkán.)

Nagyon olcsó árban árusítatnak:
vásznak, divatszövetek, blous selyem,
barchetek, trikó ingek és nadrágok,
sapkák, keztyűk, harisnyák, cipők,
gyermek ruhák, női és férfi ingek,
nyakkendők, ágyterítők, paplanok,
esőernyők, stb. 515

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Fajtiszta riparia portalls alanyon o tott,
elsőrendű, duggyökérzetű bor- és csomc-
gefaju 296

szőlő-oltványokat,

valamint gyökeres riparia portalls

szőlő-vesszőket

bármely mennyiségben szállít

HÁMORY GAZDASÁG

szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és áraján-
lással szívesen szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

10470—1908.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi ministe-
rium rendelete nyomán ezennel
közhírré tesszük, hogy a cs. és
kir. közös hadseregbeli hadapród-
iskoláiban magyar honos ifjak ré-
szére fentartott mintegy 300 in-
gyenes magyar állami hely fog az
1908—1909. iskolai év kezdetén
betöltetni.

A felvételre vonatkozó részletes
feltételek a városi katonai ügyosz-
tályban betekinthe-
tők.

A katonai iskolák bővebb is-
mertetésére szolgáló „Tájékoztató“
a honvédelmi ministerium segéd-
hivatali főigazgatójától díjmentesen
kaphatók.

Arad, 1908. évi április hó 4-én.

A városi tanács.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Világosan

A motor állomáshoz közel 1400 □-öl amerikai oltott szőlő új kolnával ellátva előnyös áron eladó. Tudakozódhatni Lepich Gábor ékszerésznél Békés-Csabán. 1558

Vennék

jól áttelelt méheket kasban vagy kaptárakban. Czim: Mandik Jakab Uj-Panát. 1552

Egy vizsgázott gépkezelő,

ki a fűtést is teljesíti és egy ügyes megbízható géplakatos, ki a kovács munkához is ért, mint előmunkás alkalmazást nyerhetnek Solymos testvérek gépgyárában Arad, Kölcsey-utca 6-7. sz. 1551

Pankotán a Fő-uton,

a legjobb forgalmu helyen egy üzleti helyiséggel bíró beltelkes ház szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítást lehet szerezni Dr. Zoltán Emilnél Pankotán és Perl Zsigmondnál Versecen. 1467

Aradi közös konyha

május, esetleg június elsejére belváros területén alkalmas helyiséget keres bérbe vagy megvételre. Ajánlatok Botka István elnöknel nyújtandók be. 1511

Javaszi Blouse Album

igen változatos eredeti francia blouse mintákkal. Ára 1 kor. 50 fill. Aradon kizárólag **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedésében kapható. 201

Alkalmi vétel.

Remek diszlevélpapír. Finom olajnyomatú műlapok, husvétii és egyéb képeslapok nagyban K. 2.40-től. Imakönyvek. Kölcsonkönyvtár, anti-buarium. Tolnai világlapja összes kedvezményekkel. Krausz Paulin könyv és papirkereskedése Színházépület. 995

Egy szép magas

8 szobás lakás minden hozzávalóval azonnal kiadó Thökölyi Imre-utca 37. sz. a.

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket. Minden újdonság raktáron. Antiquarkönyvek. Könyvtárak berendezése. Nyomtatványok elkészítése. Rongált dobozu levélpapírok kiárusítása. Égető apparátusok. Kölcsonkönyvtár. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése, Aradon. 212

Két szobás utcai lakás

minden hozzátartozóval kiadó. Bővebbet Aranykéz-utca 20. sz. alatt.

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmulhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű
Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.
Ára egy üvegnek 2 korona. 241

Fagydaganatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kitűnő hatású szer a Hajós-féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek ültetéssel 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fillér.

„Never“ amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb óvszer. 6 drb. egy eredeti femdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában
Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint a helybeli és vidéki szakbeli kartársaim tudomására hozni, hogy

József főherceg-ut 7. szám alatt,

hol eddig is gyakoroltam szobafestő, szobakárpító és mázoló iparomat,

papirkárpit, tapéta és festőkellék
üzletet nyitottam,

melyben a mai kor fejlett igényeinek mindenben megfelelő, elsőrendű áru szerezhető be.

Bel- és külföldi papirkárpitok, ecsetek, fénymazak, a háztartásban nélkülözhetetlen pormentesítő olaj és por, valamint minden e szakba vágó áru a legnagyobb választékban.

Festőminták a legmodernebb stílusban.

Zománccfestékek belső feldolgozásra, viharálló zománccfesték külső használatra, fűtőtestek befestésére.

Üzletem mellett eddigi iparomat fokozottabb és fejlesztett mértékben fogom tolytatni, amennyiben eddigi munkaerőimet új és képzetesebb szakemberekkel egészítettem ki.

Szolid, gyors, és pontos kiszolgálás úgy helyben, mint vidéken. 1472

GLÜCK JÓZSEF

szobafestő, szobakárpító és mázoló, papirkárpit, (tapéta) és festőkellék üzlete.

Arad, József főherceg-ut 7. sz.